

LASTU - Lasten suojelua ja tukea varhaiskasvatuksessa

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Opetushallituksen rahoittamassa koulutuksessa syvennettiin lastensuojeluosaamista ja vahvistettiin moniammatillista yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja muiden lasten ja perheiden parissa toimivien tahojen kanssa.

Koulutukseen osallistuneet varhaiskasvatuksen ammattilaiset kerryttivät tietoa lasten ja perheiden tukemisesta moninaisissa huolta herättävissä tilanteissa. Tämän lisäksi osallistujat vahvistivat omaa osaamistaan eri palveluiden tarjoamista tukimuodoista lapsille ja heidän perheilleen.

Kouluttajina toimivat Anne Pirinen, Riikka Kanervo ja Tanja Tikkanen-Lamminen.

JOHDANTO

Osallistujat toteuttivat omassa työyhteisössään koulutukseen liittyvän käytännön kehittämistehtävän. Osallistujat (itsenäisesti/pareittain/ryhminä) valitsivat kehittämisteeman, josta he toteuttivat omassa työyhteisössään pienimuotoisen käytännön kokeilun, jonka he raportoivat ytimekkäästi posteriin muutamalla sivulla.

Osallistujat toteuttivat ansiokkaita käytännön kokeiluja monista eri kehittämisteemoista, esimerkiksi traumaattisen kriisin kohtaamisesta, lastensuojeluilmoitusprosessista, monimuotoisista perheistä varhaiskasvatuksessa, kiusaamiseen puuttumisesta esiopetuksen oppilashuollon yhteisöllisessä työssä, perehdytysmateriaaliksi ja vauvaryhmän vanhempien tueksi.

Kuva: Unsplash.com

SISÄLLYS

1. Lastensuojeluilmoituksen tekeminen - Saara Marvala
2. Lastensuojeluilmoitus ja toimintakäytännöt - Päivi Höylä
3. Lastensuojeluilmoitus varhaiskasvatuksessa - Terhi Mäkkeli, Heidi Lokko, Jonna Hurme, Heidi-Maarit Marttila & Katja Oravainen
4. Lastensuojeluilmoitus - Sonja Helenius & Paula Purmonen
5. Lastensuojeluilmoitus ja prosessin kulku varhaiskasvatuksessa - Eija Luukkonen
6. Ohjeet varhaiskasvatuksen henkilökunnalle lastensuojeluilmoituksen tekoa varten - Mari Wahlstedt
7. Lastensuojeluilmoituksen tekeminen - Pia Welin
8. Materiaalia vauvaryhmän vanhemmille - Sari Kasper
9. Monimuotoiset perheet varhaiskasvatuksessa - Milla Ronkainen
10. Pesarapuuttuminen osana yhteisöllistä oppilashuoltoa esiopetuksessa - Jenni Vuorinen
11. Monikulttuurisuuden haasteet ja voimavarat varhaiskasvatuksessa - Magdalena Noncheva
12. Tukea työhön, apua tiedonhakuun - Jutta-Maria Neste
13. Kriisitilanteiden ensiapupakki - Juuli Laakso
14. Kun lapsi kohtaa traumaattisen kriisin - Niina Hjerp
15. Pohjois-Savon hyvinvointialueen perhepalvelut - Aliisa Kananen

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

1) Lastensuojeluilmoituksen tekeminen

SAARA MARVALA

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Tehtävässäni kokosin yhteen lastensuojeluilmoituksen tekemiseen liittyvää ohjeistusta: mistä syistä ilmoitus tulee tehdä, miten sen tekemisessä edetään, kuka tekee ja mitä tekee sekä tärkeät puhelinnumerot yhteen koottuna.

TIETO LASTENSUOJELUILMOITUKSEN TEKEMISEEN LIITTYVISTÄ ASIOISTA EI AINA OLE SELKEÄNÄ JA JÄSENTYNEENÄ MIELESSÄ JA ERINÄISET OHJEET JA PUHELINUMEROT OVAT OLLEET YKSIKÖSSÄNI SAATAVILLA TURHAN HAJANAISESTI ERI TOIMIJOIDEN OHJEISTUKSISSA. TAVOITTEENA OLI KOKO TÄRKEIN ASIAAN LIITTYVÄ INFO YHDEKSI, SELKEÄKSI OHJEEKSI.

Lastensuojelullisen huolen herääminen varhaiskasvatuksen työntekijälle on yleensä vähintäänkin hieman epämukava osa työtä ja kynnys lähteä työstämään asiaa voi olla korkea. Tämä ei myöskään ole ihan jokapäiväistä työtä, joten asiaan liittyvät ohjeet ja linjaukset eivät välttämättä ole tuoreimpana mielessä, tai ne ovat voineet unohtua.

Kun tällainen tilanne eteen kuitenkin aina välillä tulee, on monella ensimmäisenä mielessä ajatus: mitä ihmettä nyt pitäisi tehdä? Onko huoleni todellinen, kannattaako tai täytyykö siitä tehdä lastensuojeluilmoitus?

Ohjeistukseni alkuun lainasin THL:n Lastensuojelun käsikirjasta ne tilanteet/huolen aiheet, joiden noustua esiin varhaiskasvatuksen henkilöstö on velvollinen tekemään lastensuojeluilmoituksen.

VARHAISKASVATUKSEN HENKILÖSTÖN ON TEHTÄVÄ LASTENSUOJELUILMOITUS ESIM SEURAAVIEN SEIKKOJEN HUOLESTUTTAESSA:

LAPSEN TARPEIDEN LAIMINLYÖNTI

ARJEN TUKIVERKON PUUTE, JOS SE VAARANTAA LAPSEN HYVINVOINNIN

PUUTTEET HOIDOSSA JA HUOLENPIDOSSA

HUOLTAJAN PÄIHDE- TAI MIELENTERVEYSONGELMAT, JAKSAMATTOMUUS, OMAN HOIDON LAIMINLYÖNTI

LAPSEN HEITTEILLEJÄTTÖ, PAHOINPITELY TAI SEKSUAALINEN HYVÄKSIKÄYTTÖ TAI NIIDEN UHKA

HEIKKO TALOUDELLINEN TILANNE, JOKA VAARANTAA LAPSEN HUOLENPIDON TAI KEHITYKSEN

LAPSEN OMA PÄIHTEIDENKÄYTTÖ, MIELENTERVEYSONGELMAT, RIKOKSILLA OIREILU TAI ITSETUHOISUUS

MITEN EDETÄ?

**SEURAAVAKSI AVASIN
LASTENSUOJELUILMOITUSPROSESSIN
ETENEMISTÄ**

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Seuraavaksi pyrin kuvaamaan kaavion avulla, miten prosessi etenee siinä tapauksessa, kun ilmoitus laaditaan yhdessä huoltajan kanssa ja miten taas siinä tapauksessa, jos ilmoitus tehdään ilman huoltajaa.

Nämä kaksi prosessia etenevät hyvinkin saman kaavan mukaisesti. Suurin ero on silloin, jos ilmoituksen syynä on lapsen kaltoinkohtelu/hyväksikäyttöepäily, jolloin yleensä huoltajille ei saa kertoa ilmoituksen tekemisestä.

Esitellessäni työtäni työyhteisöni muille opettajille tämä sivu sai aikaan eniten keskustelua. Pohdimme yhdessä missä tilanteissa poliisin konsultaatio on tarpeen ja onko aina ennen ls-ilmoitusta syytä konsultoida lastensuojelua. Päädyimme siihen, että konsultointi ei ole koskaan väärin ja aina voi soittaa ja kysyä lisätietoa. Tärkeämpää on se, että lapsen asiaa viedään eteenpäin. Kokemukset konsultaatioista olivat positiivisia, ne ovat aina olleet hyvin informatiivisia ja auttaneet ilmoituksen/ilmoitusten tekemisessä ja prosessin eteenpäin viemisessä.

Puhelinnumeroiden päivittäminen ja tiivistäminen yhdessä sivulle koettiin todella hyödylliseksi. Sovimme, että lähetän ohjeistukseni kaikille opettajille sähköisenä, ja jokainen tulostaa omaan ryhmäänsä sopivaksi katsomaansa paikkaan –esim kalenterin väliin tmv-puhelinnumerosivun.

**YHTEINEN HUOLI
HUOLTAJIEN
KANSSA**

**HUOLI VAIN
VARHAIS-
KASVATUKSESSA**

**TÄRKEÄT
PUHELINNUMEROT**

LASTENSUOJELUN
PÄIVYSTYS JA
KONSULTAATIO
MA-PE KLO 8-15
044 4675408
(MYÖS ASIAKKAILLE)

POLIISIN
KONSULTAATIOPUHELIN
KLO 8:30-11/12:30-15
029 5438247

AKUUTIT ASIAT:
SATU YLI-HIRVELÄ
029 5436146 TAI
PÄIVYSTÄVÄ
RIKOSTUTKIJJA
029 5436332

SOSIAALI- JA
KRIISIPÄIVYSTYS
ARKISIN KLO 15 JÄLKEEN
JA VIIKONLOPPUISIN

VIRANOMASLINJA
029 1512210

ASIAKASLINJA
029 1512221

HUS LASTEN JA
NUORTEN
OIKEUSPSYKOLOGIAN
OSAAMISKESKUS
MA-PE 9-15
050 4287888

YLEINEN HÄTÄNUMERO 112

Erityisen hyödylliseksi koettiin siis puhelinnumerot helposti saatavilla, mutta myös selkeä ohje mistä erilaisista syistä lastensuojeluilmoitus tulee tehdä sai hyvää palautetta, samoin kaavio prosessin etenemisestä.

Uskon, että lähes jokainen paikalla ollut opettaja on ainakin joskus tehnyt lastensuojeluilmoituksen tai ollut tiimissä, josta sellainen on tehty. Siitä huolimatta keskustelu aiheesta tuli taas tarpeeseen ja esitimme toisillemme ja esihenkilöllemme kysymyksiä ja keskustelun avauksia, joista on varmasti jokaiselle hyötyä jatkossa. Asian pitäminen koko ajan vireillä myös helpottaa sitä hetkeä, kun huoli herää: toivottavasti silloin muistuu mieleen tämä ohjeistus ja siihen palaamalla saa nopeasti palautettua mieleen prosessin kulun ym. asiaan liittyvät seikat. Lopuksi halusin vielä muistuttaa, että Is-ilmoituksen tekeminen ei ole tahdon asia, vaan olemme työmme puolesta velvoitettuja tekemään sellainen, jos tilanne niin vaatii. Aina saa ja kannattaa kysyä neuvoa ja tukea tiimikaverilta tai esimieheltä tai vaikka minulta varajohtajan ominaisuudessa. Tärkeintä on, että huolehdimme parhaamme mukaan lapsen hyvinvoinnista, kasvusta ja kehityksestä.

Tein ohjeistuksen canva-alustalla, josta se on pdf-muodossa jaettavissa eteenpäin. Sivut voi tulostaa ja viimeisellä sivulla on linkit lastensuojelu- ja rikosilmoitukseen sekä THL:n sivulle, jossa on yleistä ohjeistusta lastensuojeluilmoituksen tekemisestä.

LASTENSUOJELUILMOITUKSEN VAKASSA
TEKEE SE HENKILÖ, JOLLA ENSIMMÄISENÄ
HERÄÄ HUOLI LAPSESTA.

ILMOITUSTA EI VOI DELEGOIDA ESIM
ESIHENKILÖN TEHTÄVÄKSI. SITÄ EI
MYÖSKÄÄN SAA JÄTTÄÄ TEKEMÄTTÄ!

OHJEISTUS LASTENSUOJELUILMOITUKSEN
TEKEMISESTÄ YM.

LASTENSUOJELUILMOITUS

RIKOSILMOITUS

2) Lastensuojeluilmoitus ja toimintakäytännöt

TEKIJÄT / TYÖRYHMÄ: PÄIVI HÖYLÄ

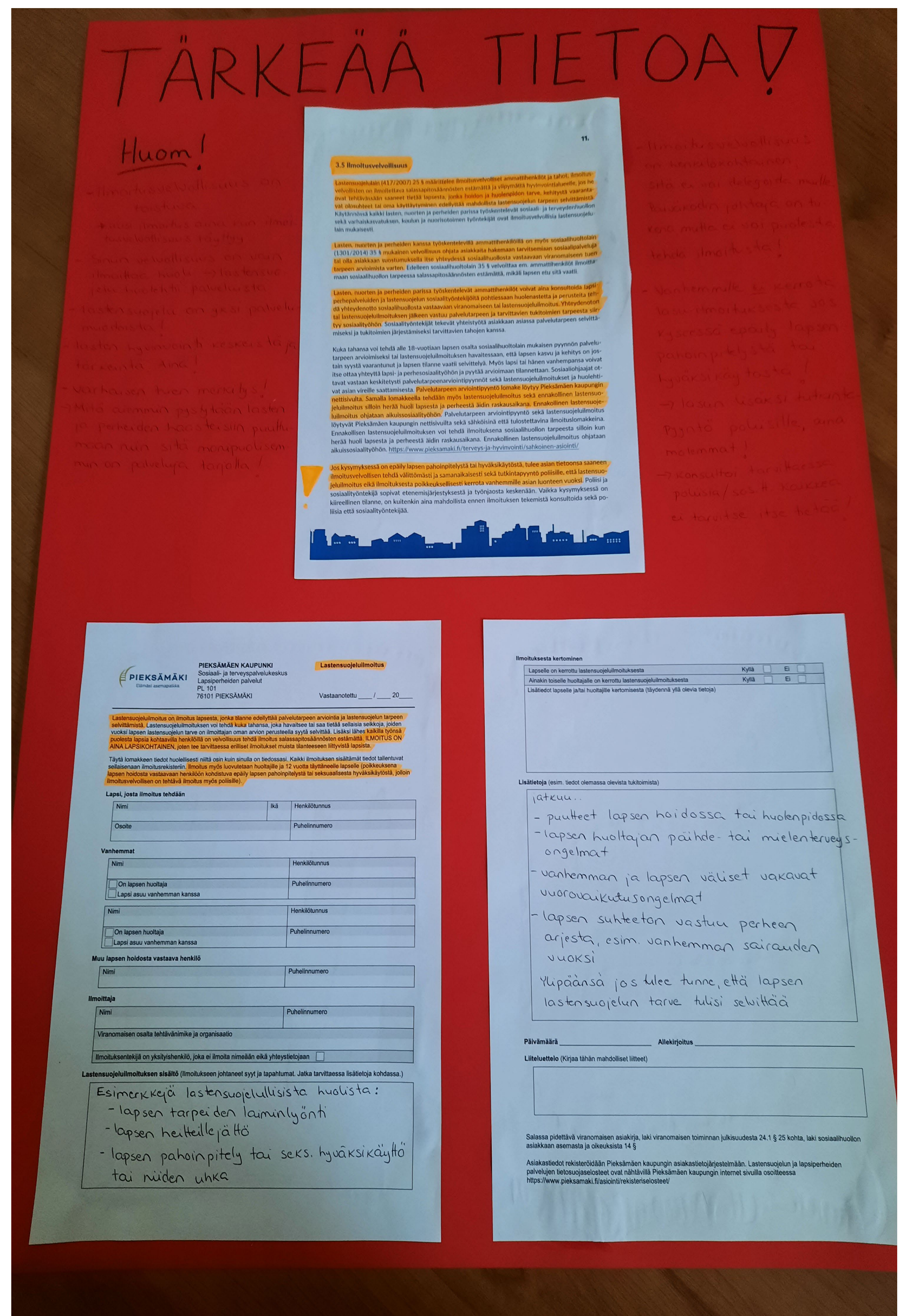
AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEN TAUSTA JA TAVOITE

Pahinta on, jos kukaan ei puutu – Jokainen meistä voi puuttua!

(Varhaisen tuen käsikirja, 2022-2025, Pieksämäki.)

Lastu-opinnot on kirkastanut ja vahvistanut varhaisen puuttumisen merkityksellisyyttä sekä esimerkiksi lastensuojeluilmoituksen tekemisen merkitystä, se ei saa olla asia, jota vältellään viimeiseen saakka tai joka delegoidaan muille. Sen tekemistä ei tarvitse pelätä ja tätä tietoa haluan välittää ja vahvistaa omalle tiimilleni varhaiskasvatuksessa. Tiimissämme on melko hiljattain valmistuneita ammattilaisia, joten he eivät vielä ole työssään monesti kohdanneet esimerkiksi lastensuojeluilmoituksen tekemisen tarvetta. Uskon tekemäni koosteen vahvistavan, kirkastavan meidän vastuita sekä velvollisuuksia työntekijöinä hyvällä, kannustavalla ja motivoivalla tavalla.

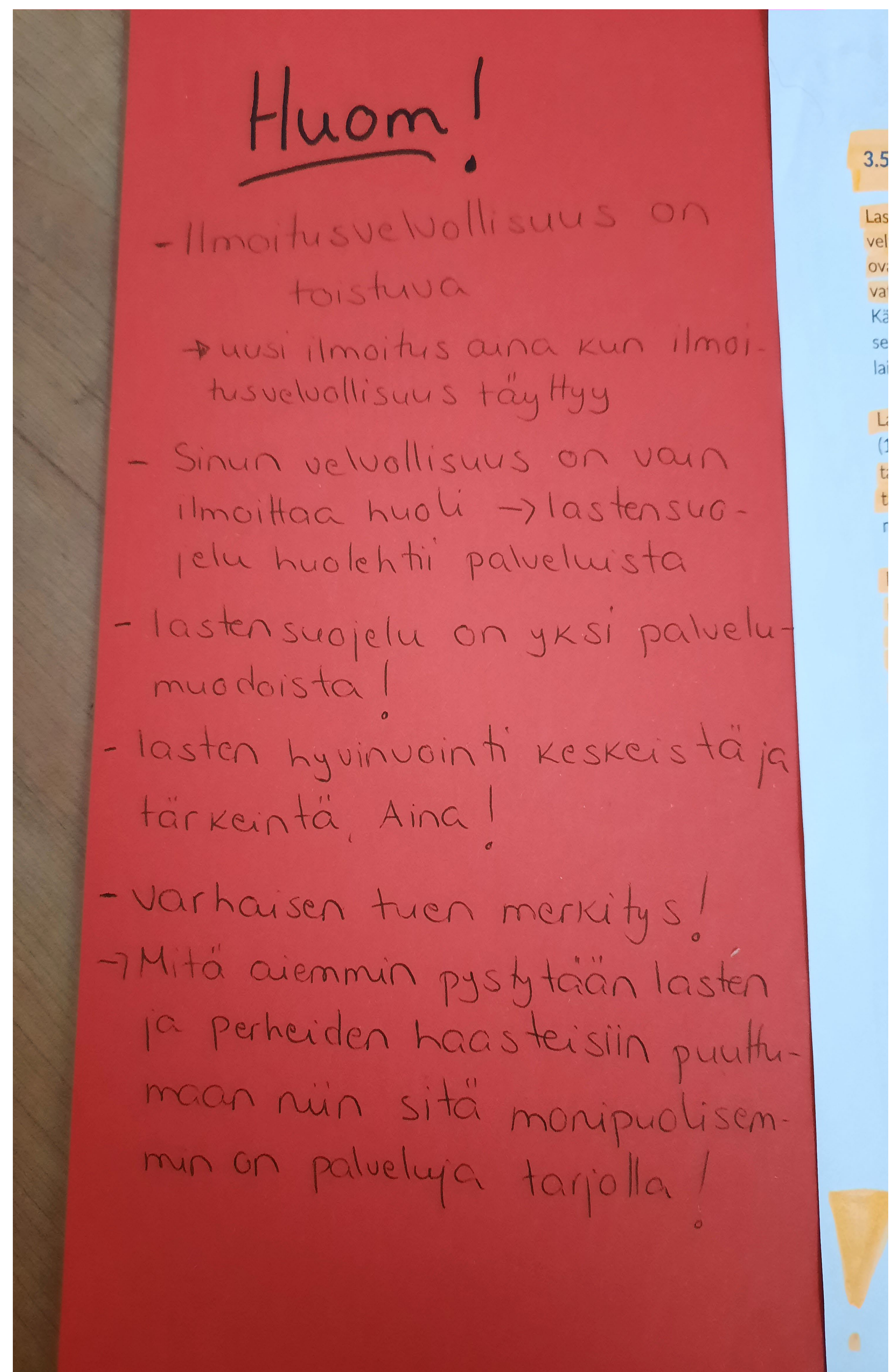

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEN KUVAUS

Ppüksämäen kaupungin työntekijöillä on työnsä tukena Varhaisen tuen käsikirja 2022-2025, jossa on kattavasti kuvattu erilaiset huolen vyöhykkeet ja puheeksiotto sekä toimintkäytännöt kriisitilanteisiin. Äkilliset tilanteet tulevat kirjaimellisesti äkillisesti ja silloin ei ole useinkaan mahdollisuutta lähteä etsimään oikeaa ja varmistettua tapaa toimia käsikirjasta vaan on osattava ja kyettävä toimimaan heti, oikeanlaisen toimintaohjeen mukaan. Tämän vuoksi koostin tiimimme seinälle ohjeet ja huomioita lastensuojeluilmoituksen tekemistä varten sekä paria muuta akuuttitilannetta varten. Kun ohjeet ovat seinällä näkyvillä niin silmä etisytyy niihin arjessa ja näin ollen ne tulevat tutummaksi ja jäävät mieleen paremmin kuin kerran luettuna käsikirjasta. Ja akuutin tilanteen tai kun on tarpeen tehdä lastensuojeluilmoitus niin oleellisemmat tiedot ovat heti löydettävissä.

Ohjeissa nostan esille kirjoittamalla tärkeimpiä huomioita, joiden toivon tarvittaessa ohjaavan ja selkiyttävän toimintaamme akuuttitilanteessa tai lastensuojeluilmoituksen tekemisessä.

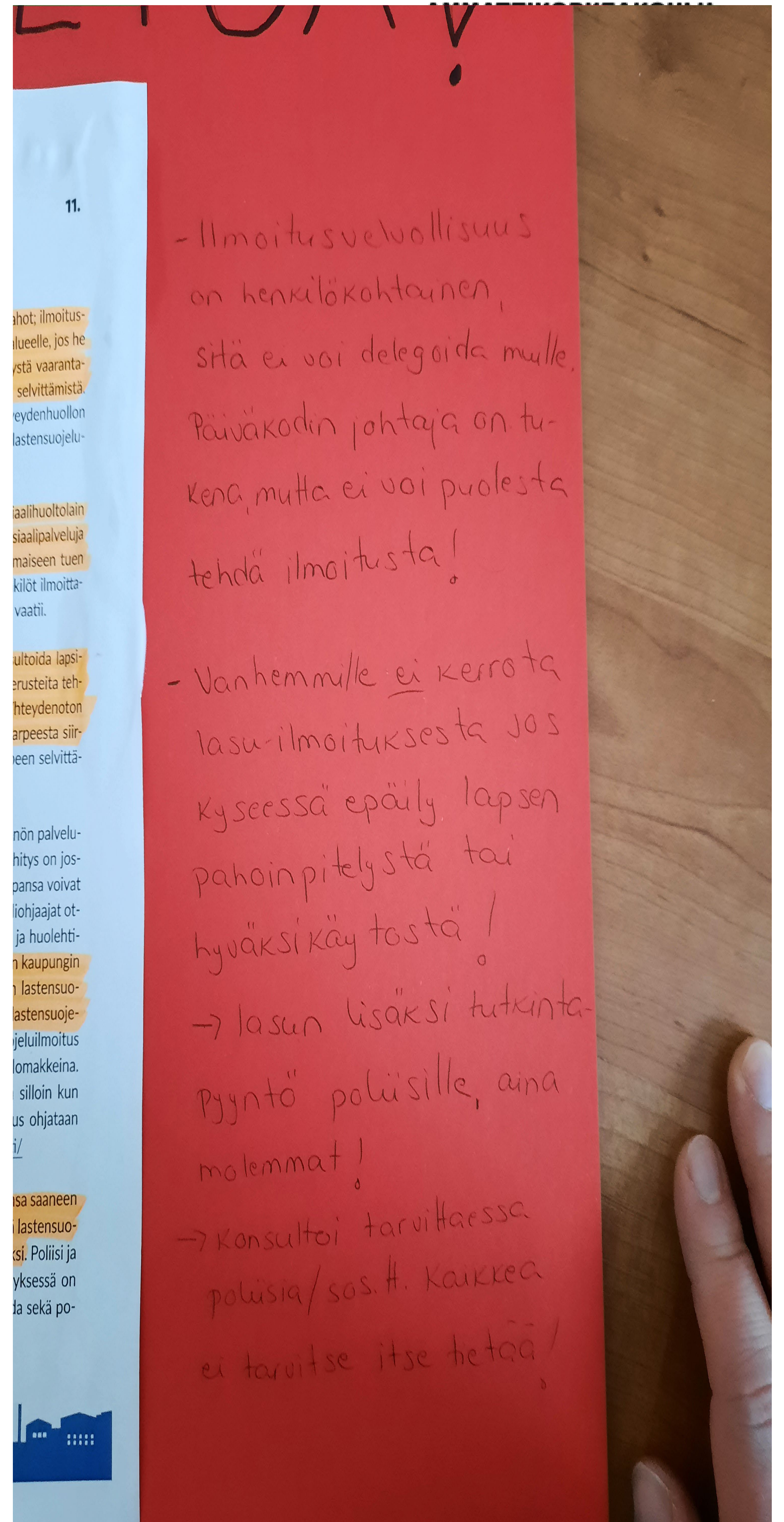
Ohjeistusta ja teemoja käsitellään säännöllisesti tiimipalavereissa, että Asian tärkeys ja merkityksellisyys pysyvät mielessä sekä lisää ymmärrystä siitä, että on kyse meidän jokaisen työntekijän velvollisuudesta ja omat tunteet eivät saa ikinä nousta meidän velvoitteen edelle.

UUSIA OIVALLUKSIA JA IDEOITA

Tiimipalaverissamme käsitelimme varhaista puuttumista ja sen merkitystä. Tiimin jäsenet kokivat tekemäni koosteen oman toimistomme seinälle erittäin hyvänä ja omaa työtämme ohjaavana ja tukevana. Tärkeää ohjeistus oman tiimimme toimiston seinällä on myös siksi, että sijoitumme fyysisesti kauaksi päiväkotimme turvaseinästä. Nyt ohjeistus ja toimintakäytännöt on näkyvillä ja saatavilla omassa työympäristössämme.

Kokonaisuudessaan akuuttitilanteisiin valmistautuminen ja varhaisen tuen asiat ovat melko paljon työntekijän itsenäisen tutustumisen vastuulla ja sitä aiomme omassa tiimissämme muuttaa enemmän osaksi toimintaamme, koska se tuo myös varmuutta työntekijänä akuuttitilanteissa.

13.

3.7 Sosiaalipäivystys

Akuutti kriisitilanne voi kohdata ihmisen ajasta tai paikasta riippumatta. Sosiaalisia häiriötilanteita ovat mm. perheväkivalta ja riitailanteet. Lasten ja vanhempien väliset ristiriidat, lapsien holtteillejätto tai vanhempainvoimien tai lapsen turvattomuus.

Mikäli kysymyksessä on mahdollisesti kireellinen avun tarve ja välitön hätä, tulee henkilöön, joka on asiasta huolissaan, ottaa yhteyttä lastensuojelun virka-aikaan tai virka-ajan ulkopuoliseen päivystykseen. Virka-aikaan sosiaalipäivystykseen saa yhteyden klo 8-16, puhelinnumerosta 0400 855 793.

Virka-ajan ulkopuolella ja viikonloppuisin sosiaalipäivystystä hoitaa Essoten sosiaali- ja kriisipäivystys, puhelinnumero 044 794 2394. Tarvittaessa sosiaalipäivystäjän saa kiinni myös hätäkeskuksen kautta numerosta 112.

Sosiaalityöhön liittyvissä kysymyksissä on mahdollisuus konsultoida nimettömästi lapsi-perhepalveluiden ja lastensuojelun työntekijöitä, joten mieleissä olevien huolien kanssa ei tarvitse jäädä yksin.

26.

MENETTELYTAPAOHJEET TILANTEISIIN, JOISSA LASTA EI HAETA VARHAISKASVATUKSESTA SULKEMISAIKAAN MENNESSÄ

1. Varhaiskasvatuksen työntekijä selvittää asiaa ensin puhelimitse huoltajien tai muun lähipiirin kanssa ja harkitsee keskustelun perusteella jatkotyöskentelyn.
2. Mikäli lapsen "unohtamisen" syynä on huoltajan/huoltajien alkoholin tai muiden päihteiden käyttö tai jokin muu vakava laiminlyönti, tulee työntekijän ottaa välittömästi yhteyttä sosiaalipäivystykseen p. 112. Päivystäjältä saa ohjeet, kuinka toimitaan ja hän alkaa tavoitella lapsen huoltajia. Tässä tapauksessa tehdään aina lastensuojeluilmoitus.
3. Mikäli huoltajaan tai muihin lasta mahdollisesti varhaiskasvatuksesta hakeviin henkilöihin ei saada minkäänlaista yhteyttä, on soitettava virka-aikana klo 8-16 sosiaalipäivystykseen puhelinnumeroon 0400 855 793. Virka-ajan ulkopuolella ja viikonloppuisin sosiaalipäivystystä hoitaa Essoten sosiaali- ja kriisipäivystys, puhelinnumero 044 7942 394. Tarvittaessa sosiaalipäivystäjän saa kiinni myös hätäkeskuksen kautta numerosta 112.
4. Mikäli lapsen haku viivästyy johtuen esim. huoltajan työsteestä tai matkankulun ongelmiin ja lasta tullaan hakemaan heti, kun se on mahdollista eikä ole ketään muuta hakijaa lapselle:
  1. Työntekijä voi jäädä tekemään ylityötä ilman esihenkilöltä kysyttävää lupaa siihen saakka, kun huoltaja tai muu hakija pääsee hakemaan lapsen.
  2. Kysytään Hiekanpään vuoropäiväkodin (p. 044 799 5600, Huvilakatu 27) tilannetta. Jos päiväkodissa on mahdollisuus ottaa lapsi vastaan, niin lapsi voidaan viedä Hiekanpään päiväkotiin ja lapsi odottaa hakijaa siellä. Työntekijä kuljettaa lapsen ja palaa takaisin omaan yksikkönsä taksikyydillä (maksu taksikortilla tai laskulla).
  3. Kysytään neuvoo sosiaalipäivystyksestä.

5. LAPSI VÄLITTÖMÄSSÄ VAARASSA

Muutos lapsen tilanteeseen on saatava heti ja välittömästi puututtava asioihin.

Toimintakäytännöt

Yhteys virka-aikana klo 8-16 sosiaalipäivystykseen puhelinnumerona 0400 855 793. Virka-ajan ulkopuolella ja viikonloppuisin sosiaalipäivystystä hoitaa Essoten sosiaali- ja kriisipäivystys, puhelinnumero 044 7942 394. Tarvittaessa sosiaalipäivystäjän saa kiinni myös hätäkeskuksen kautta numerosta 112. Tämän jälkeen tehdään lastensuojeluilmoitus omaan kuntaan.

- Rauhoita tilanne, vakauta ja tuo turvaa ole lasnä!
Esim vittin lautto päälle kriisitilanteissa rauhoita lapsi kokee olensa turvassa.
- kuuntele ja vastaanota!
- Lapsi tarvitsee tukea ja turvaa aikuiselta!
Tärkeintä, että lapselle syntyy välittömästi turvaa huolenpidosta ja nähdä mahdollisuus läheisyyteen.
- Pohdi hetimitsestä, että pystyt olemaan rauhoittamassa tilanteissa!

paan p...
kaisin omaan yksikköön taksikyydillä (maksu taksikortilla tai taskulla)

3. Kysytään neuvoja sosiaalipäivystyksestä.

- Rauhoita tilanne, vakauta ja luo turvaa, ole läsnä!
Esim. viltin laitto päälle kriisitilanteessa, rayaa ihmis kokee olevansa turvassa.
- Kuuntele ja vastaanota!
- Lapsi tarvitsee tukea ja turvaa aikuiselta!
Tärkeintä, että lapselle syntyy välittömästi tunne huolenpidosta ja hänellä mahdollisuus läheisyyteen.
- Pohdi hetoisessti, että pystyt olemaan rauhassa tilanteessa!

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

3) LASTENSUOJELUILMOITUS VARHAISKASVATUKSESSA

Tekijät: Terhi Mäkkelä, Heidi Lokko, Jonna Hurme, Heidi-Maarit Marttila, Katja Oravainen

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Halusimme tehdä mahdollisimman yksinkertaisen paperin, jossa on kaikki varhaiskasvatuksessa tarvittavat lastensuojelulliset asiat koottuna.

Haluamme tuoda esille, mitä kaikkea hyvää lastensuojelu voi tuoda mukanaan ja millaista apua sieltä on saatavilla.

Jokainen meistä sitoutuu keskustelemaan tehdystä posterista omassa tiimissä ja/tai työyhteisössä sekä lisäämään oman kuntansa puhelinnumerot posteriin.

Kuka voi tehdä lastensuojeluilmoituksen?

Kuka tahansa voi tehdä lastensuojeluilmoituksen.

Miten teen lastensuojeluilmoituksen?

Tee lastensuojeluilmoitus viipymättä.

Nopea toiminta on erityisen tärkeää silloin, kun asiaan liittyy rikos.

- Tee ilmoitus ensisijaisesti **lapsen asuinkunnan hyvinvointialueelle**.
- Ota yhteyttä hyvinvointialueen sosiaalipäivystykseen tai hätäkeskukseen (112), jos tilanne on kiireellinen tai teet ilmoituksen virka-ajan ulkopuolella.

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Voit tehdä ilmoituksen hyvinvointialueelle

- puhelimitse
- kirjallisesti lomakkeella
- käymällä virastossa.

Älä koskaan tee lastensuojeluilmoitusta suojaamattomalla sähköpostilla. Ilmoituksen tiedot ovat arkaluonteisia.

Mitä minun täytyy kertoa?

- tiedossasi olevat lapsen henkilötiedot
- ilmoituksen syy
- onko lapselle tai hänen huoltajalleen kerrottu lastensuojeluilmoituksesta

Milloin täytyy tehdä lastensuojeluilmoitus?

Tee lastensuojeluilmoitus, kun epäilet, että lapsen lastensuojelun tarve pitäisi selvittää. Ilmoituksen taustalla voi olla hyvin erilaisia seikkoja.

Niitä voivat olla **esimerkiksi**

- lapsen tarpeiden laiminlyönti
- lapsen heitteillejätto
- pahoinpitely tai seksuaalinen hyväksikäyttö, tai niiden uhka
- puutteet hoidossa tai huolenpidossa
- lapsen huoltajan päihde- tai mielenterveysongelmat, jaksamattomuus, oman hoidon laiminlyöminen
- arjen tukiverkon puute, jos se vaarantaa lapsen hyvinvoinnin
- vanhemman ja lapsen väliset vakavat vuorovaikutusongelmat
- lapsen suhteeton vastuu perheen arjesta esimerkiksi vanhemman sairauden vuoksi
- heikko taloudellinen tilanne, joka vaarantaa lapsen huolenpidon tai kehityksen

Jos et ole varma, pitäisikö lastensuojeluilmoitus tehdä, kysy ensin neuvoa sosiaalityöntekijältä kertomatta lapsen henkilöllisyyttä.

Tärkeintä on, että teet ilmoituksen viipymättä. Sosiaalihuollon ammattilaiset arvioivat, johtaako ilmoitus kiireellisiin toimenpiteisiin. Sinun ei tarvitse huolehtia siitä.

Älä jätä ilmoitusta tekemättä, vaikka arvelisitkin, että joku muu on jo tehnyt ilmoituksen. Älä myöskään jätä ilmoitusta tekemättä, vaikka tietäisit, että perhe on jo lastensuojelun asiakas. Uusi ilmoitus tai useat ilmoitukset auttavat näkemään kokonaistilanteen paremmin.

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi

Ilmoitusvelvollinen henkilö voi lastensuojeluilmoituksen sijasta täyttää ilmoitusvelvollisuutensa ottamalla yhteyttä hyvinvointialueen sosiaalitoimeen. Jos ilmoitusvelvollinen henkilö on ottanut yhteyttä sosiaalihuoltoon, hänen ei samojen syiden perusteella tarvitse tehdä erikseen lastensuojeluilmoitusta.

Tämä on toinen tapa lastensuojeluilmoituksen lisäksi tulla sosiaalihuoltoon asiakkaaksi. **Tehdään yhdessä ja yhteistyössä lapsen huoltajan (ja lapsen) kanssa. Yhteydenotossa ilmoitetaan yhteydenottoon johtaneet syyt. Yhteydenotto tulee tehdä viipymättä, kun tunnistetaan, että lapsi/perhe olisi mahdollisesti sosiaalihuollon palveluiden tarpeessa.**

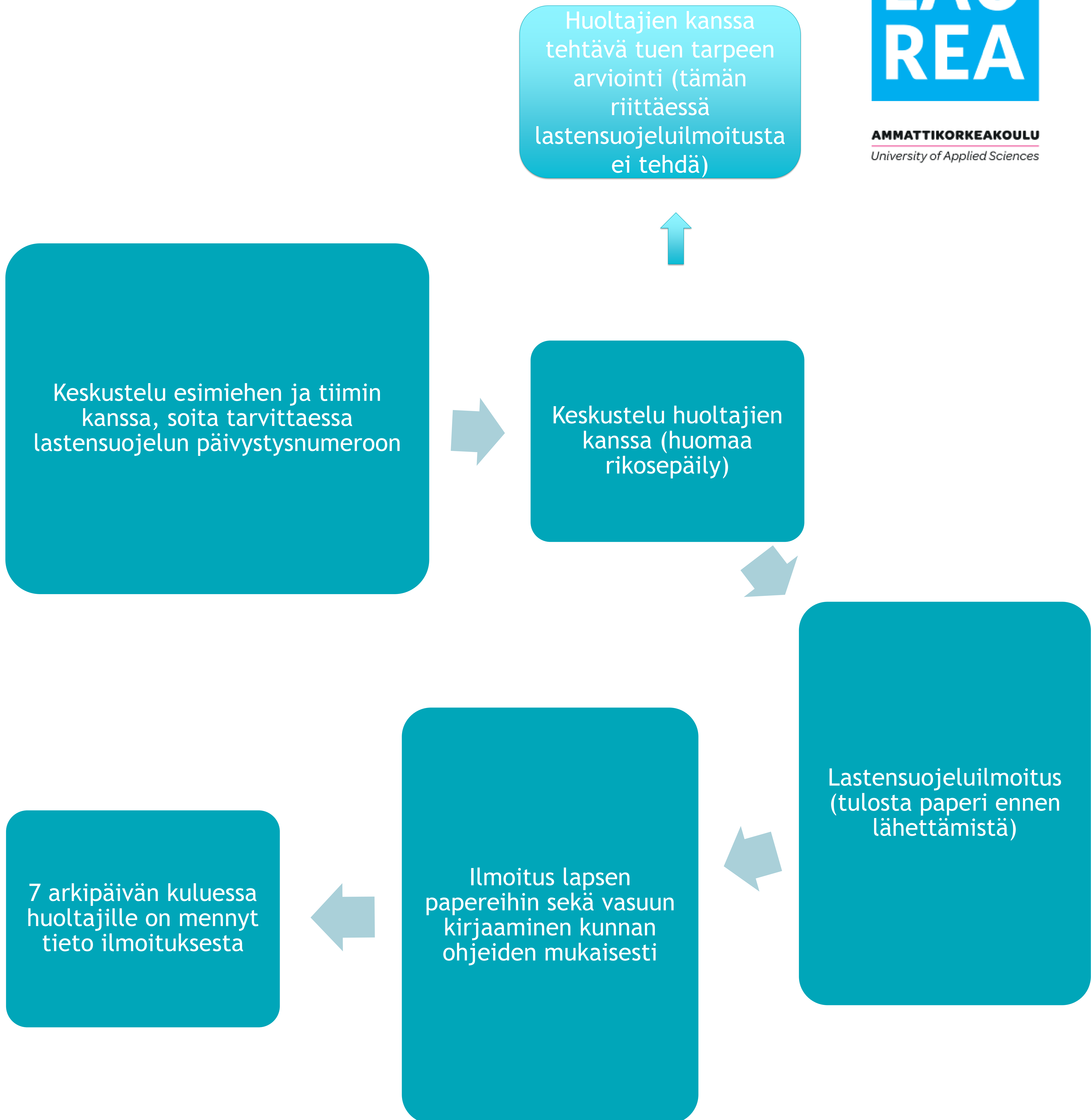
Ennen yhteydenottoa sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi, käydään samanlainen taustapohdinta, kuin lastensuojeluilmoituksessa. Syy yhteydenottoon voi olla esim. vanhemman väsymys. Yhdessä voidaan pohtia, mikä arjessa kuormittaa ja mihin vanhempi toivoo apua sekä tukea. Näitä asioita kirjataan yhteydenottoon.

Yhteydenotto tehdään ottamalla yhteyttä hyvinvointialueen sosiaalitoimeen. Tämän yhteydenoton jälkeen voi tehdä myöhemmin lastensuojeluilmoituksen, jos tilanne ei näytä ratkeavan tai se selkeästi huononee. Eli jos huoli muuttuu tai edelleen pitkittyy. Myös yhteydenottopyynnön tuen tarpeen arvioimiseksi voi tehdä uudelleen.

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

4) Lastensuojeluilmoitus

SONJA HELENIUS JA PAULA PURMONEN

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Ohjeistus Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksen toimintayksikön henkilöstölle lastensuojeluilmoituksen tekemiseen.

Laadimme varhaiskasvatuksen toimintayksikköön selkeät ohjeistukset siitä, miten lastensuojeluilmoitus tehdään.

Esittelemme tässä oppaassa toimintaohjeet ja puhelinnumerot sekä muut tavat, joilla otetaan yhteys lastensuojelun viranomaisiin.

Tämän ohjeistuksen tarkoitus on, että keneltäkään työntekijältä ei jää ilmoitus tekemättä kun siihen tulee työpaikalla tarve.

Lastensuojeluilmoituksen tekeminen on varhaiskasvatushenkilöstön velvollisuus (Lastensuojelulaki 25 § (Finlex)).

Ilmoituksen tekee työntekijä, joka on havainnut tilanteen tai hänelle on noussut huoli lapsesta. Ammattilainen tekee ilmoituksen omalla nimellään.

Ilmoituksen tekemistä ei voi delegoida muille.

MITEN, MILLOIN, KUKA?

Akuuteissa, lapsen henkeä ja terveyttä uhkaavissa tilanteissa, soita viipymättä hätänumeroon 112.

Tällaisessa tapauksessa älä kerro asiasta vanhemmalle!

Kiireettömissä asioissa, kun tarvitset ammattilaisen apua, voit soittaa ensin **konsultaatiopuhelun** lapsiperheiden ja lastensuojelun päivystykseen, p. 0941915500 arkisin klo 8-16.

Konsultaatiopuhelun aikana viranomainen tekee päätöksen, millaisiin toimenpiteisiin ryhdytään. Tämä puhelu korvaa myös lastensuojeluilmoituksen tekemisen.

Olet tällöin täyttänyt lastensuojeluilmoituksen tekemisen velvollisuuden.

Virka-ajan ulkopuolella soita sosiaali- ja kriisipäivystykseen p. 09 8392 4005 (klo 16 jälkeen ja viikonloppuisin). Ammattilaiset tekevät arvion jatkotoimenpiteistä.

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Edellä mainittuihin numeroihin voit tehdä myös **vanhemman kanssa yhdessä huoli-ilmoituksen**, jos vanhempi kertoo olevansa uupunut tai perheessä esiintyy muita vakavia ongelmia

Voit tehdä lastensuojeluilmoituksen myös sähköpostitse:
lastensuojeluilmoitukset@vakehyva.fi

Maisan etusivulta:
Maisassa (klikkaa linkkiä ja valitse sivuston oikeasta reunasta: Tee sosiaalihuollon ilmoitus) tai

Maisa-asiakasportaalissa, ilman kirjautumista:
Maisa-asiakasportaaali (klikkaa linkkiä ja valitse kunnaksi Vantaa ja valitse aukeavasta lomakkeesta ilmoituksen tyyppiä "Ilmoitus lapsesta 0–17 v". Tämän jälkeen täytä lomake ja Lähetä)

MILLAISISTA ASIOISTA TEEN LASTENSUOJELUILMOITUKSEN?

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Huolesi herää, kun:

- Lapsen hoidossa, huolenpidossa ja kasvatuksessa tapahtuu laiminlyöntejä
- Näet lapsessa fyysisiä pahoinpitelyn merkkejä tai lapseen kohdistuu psyykkistä väkivaltaa
- Lapsen kotona käytetään fyysistä väkivaltaa
- Vanhemmat käyttävät runsaasti päihteitä (tai niistä herää epäily) tai lapsi itse käyttää päihteitä
- Lapsen fyysisissä tarpeissa esiintyy puutteita, mm. ravinto, vaatetus tai unen puute
- Lapsen vanhemmilla on vakavia mielenterveysongelmia tai vanhempi kertoo olevansa kovasti uupunut
- Jokin muu asia herättää huolen lapsesta tai lapsi kun lapsi jää ilman vanhempia. Lasta ei haeta päiväkodista eikä varahakijoita tavoiteta.
- Tee lastensuojeluilmoitus siinäkin tapauksessa vaikka perhe olisikin jo lastensuojelun asiakas.

Ilmoituksen tekee työntekijä, joka on havainnut tilanteen tai hänelle on noussut huoli lapsesta.

UUSIA OIVALLUKSIA JA IDEOITA

Arvioikaa toteutustanne. Jakakaa nousseita oivalluksia ja ideoita.

Saimme työstämme hyvää palautetta työpaikoillamme. Ohjeistus on selkeä muistutus ammattilaisille siitä miten ja missä tilanteissa lastensuojeluilmoitus tulee tehdä. Vaikka toimintamalli on monelle varhaiskasvatuksen ammattilaiselle tuttu, on akuutissa tilanteessa selkeää kun ohjeistus sekä tarvittavat yhteystiedot ovat helposti saatavilla ja löytyvät samasta tiedotteesta.

Tiedote on nostettu työpaikoillamme ilmoitustaululle jossa on myös muita tärkeitä tiedotteita ja yhteistietoja henkilökunnan käyttöön.

Työpaikoillamme keskustelua herätti monen muun asian ohella myös varhaiskasvatuksen henkilökunnan jaksaminen ja tukeminen hankalissa asiakastilanteissa jotka syntyvät vaikkapa lastensuojeluilmoituksen yhteydessä. Kun työntekijä tekee ilmoituksen omalla nimellään saattaa tilanne henkilöityä ja asiakkaan kiukku ja turhautuminen kohdistua ilmoituksen tehneeseen henkilöön.

Työntekijöiden kesken on hyvä purkaa ja keskustella tilanteista ja saada niihin tukea. Tukea tarvittaessa saa myös esihenkilöltä sekä työterveydestä.

[https://thl.fi/fi/
web/lapset-
nuoret-ja-
perheet/kehittyv-
at-
kaytannot/dialog-
iset-
toimintavat/dial-
ogisuus-
ammattilaisen-
ja-perheen-
valilla](https://thl.fi/fi/web/lapset-
nuoret-ja-
perheet/kehittyv-
at-
kaytannot/dialog-
iset-
toimintavat/dial-
ogisuus-
ammattilaisen-
ja-perheen-
valilla)

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

5) Lastensuojeluilmoitus ja – prosessi tutuksi

TEKIJÄT / TYÖRYHMÄ: EIJA LUUKKONEN

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Käytännön kokemuksen ja selkeän tiedon puute lastensuojeluilmoitukseen ja lastensuojeluprosessiin liittyen näkyy monesti epävarmuutena siitä, miten tulisi toimia. Tämä nousi esiin myös yksikkömme pedatiimissä. Kävin yksikkömme varhaiskasvatuksen opettajien kanssa läpi, mitä sisältää hyvä lastensuojeluilmoitus ja miten prosessi etenee. Tämän lisäksi keräsin ryhmiin tiedon alueemme lastensuojelun tärkeimmistä yhteystiedoista.

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEN TAUSTA JA TAVOITE

Milloin minun pitää tehdä lastensuojeluilmoitus? Miten teen sen? Mitä tapahtuu ilmoituksen jälkeen?

Lastensuojeluilmoituksen tekeminen herättää monia ajatuksia myös varhaiskasvatuksen ammattilaisella. Kysyttäessä päiväkotimme varhaiskasvatuksen opettajilta ei monellakaan ollut kokemusta ilmoituksen tekemisestä. Useampi heistä on vastavalmistuneita tai uransa alkutaipaleella ja koki teeman vieraaksi ja myös vaikeaksi. Tavoitteenani on, että yksikään ilmoitus ei jäisi tekemättä tiedon puutteen ja epävarmuuden takia huolen noustessa. Toinen tärkeä tavoite on avoimuuden ja yhteisen keskustelun lisääminen lastensuojelullisista asioista. Tällöin kenenkään ei tarvitse jäädä yksin pohtimaan asioita ja tilanteen kohdatessa muistaa yhteiset keskustelumme ja sen, miten tulee toimia.

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEN KUVAUS

Lähdin rakentamaan teoriapohjaa lastensuojeluilmoituksen tekemisestä ja lastensuojelun prosessista Jenni Weck-Näsen Lastensuojeluilmoitus & lastensuojeluprosessi –luentoon pohjautuen. Lisäksi keräsin alueemme lastensuojeluun liittyvät keskeiset yhteystiedot yhdelle paperille jaettavaksi jokaiseen ryhmään.

Pidin varhaiskasvatusyksikkömme opettajien pedatiimissä powerpoint-esitelmän lastensuojeluilmoituksen tekemisestä ja lastensuojeluprosessista. Kävin läpi, milloin tulee tehdä lastensuojeluilmoitus ja mitä siihen tulee olla kirjattuna. Meidän kunnassa vaka-työntekijät tekevät lastensuojeluilmoituksen Wilma-järjestelmän kautta, joten kävin tämän lomakkeen kohta kohdalta läpi.

Esittelin myös lastensuojelun prosessia eli mitä tapahtuu ilmoituksen jälkeen. Tämän tiedon lisäämisen koen tärkeänä jo siinäkin tilanteessa, kun huoltajille kerrotaan tehtävästä ilmoituksesta. On hyvä, että työntekijä tietää prosessin kulun ja osaa pääpiirteittäin siitä kertoa.

Tämän lisäksi pedatiimiin osallistujilta nousi toive siitä, että tarvittavat ja keskeiset yhteystiedot olisivat helposti löydettävissä. Tein koonnin näistä yhteytiedoista jaettavaksi jokaiseen ryhmään. Koonnissa oli esimerkiksi yhteystiedot henkilöihin, joille voi soittaa epäselvissä tilanteissa konsultoivan puhelun kertomatta asiakkaan nimeä sekä akuutteja tilanteita varten oleva lastensuojelun päivystyksen puhelinnumero.

UUSIA OIVALLUKSIA JA IDEOITA

**Lastensuojeluilmoituksen tekemisen ja –
prosessin kertaaminen nosti lapsen
oikeuden tulla suojelluksi keskiöön.**

Meillä useimmiten pedatiimeissä nousee keskusteluun esimerkiksi lapsen kehitykseen ja osallisuuteen liittyvät asiat. Lastensuojeluun liittyvien asioiden esille nostaminen tuotti kuitenkin hyvää keskustelua ja pohdintaa. Oli tärkeä keskustella myös tästä aiheesta avoimesti.

Pohdinkin sitä, että jatkossa voisi säännöllisesti esimerkiksi pedatiimeissä varata aikaa lasten suojelemiseen ja perheiden tukemiseen liittyvään keskusteluun. Tällöin aihe pysyisi tuttuna, vaikka ei olisikaan varsinaista aihetta ilmoituksen tekemiseen. Toivon myös, että rohkeus ottaa asioita puheeksi ennakoivasti lisääntyisi. Yhdessä asioiden pohtiminen ja keskustelu tukee ammatillista kasvua ja lisää varmuutta omille ajatuksille. Voisihan jatkossa esimerkiksi asioiden puheeksiottoa lastensuojelullisista asioista harjoitella työkaverinkin kanssa, jos se muuten tuntuu vielä vaikealta.

Laatimani esitys ja yhteystieto-info otettiin hyvin vastaan ja se herätti keskustelua tiimissä. Se koettiin myös tarpeellisena ja hyödyllisenä.

TEKIJÄ: MARI WAHLSTEDT

6) Ohjeet varhaiskasvatuksen henkilökunnalle lastensuojeluilmoituksen tekoa varten

Tarve tehdä lastensuojeluilmoitus tulee usein yllättäen ja valmistautumatta.

Usein herää kysymyksiä, kuka ilmoituksen tekee, kuinka se tehdään, kenelle tarvitsee kertoa ja kuinka sen jälkeen toimitaan.

Työpaikallani on ollut usein epäselvää ja mietityttänyt miten lastensuojeluilmoitus tehdään. Olo on ollut epävarma: mitä ja miten ja jälkeinpäin mietitty onko kaikki tehty oikein ja olisiko jotain pitänyt tehdä toisin.

Halusin tehdä työpaikallamme selkeät ohjeet, jotta muutenkin haastava tilanne helpottuisi edes vähän. Kaikki tietäisivät, mistä puhelinnumerot löytyvät ja tieto, joka ilmoitusta tehdessä tarvitaan.

Ohjeesta voi myös tarkistaa milloin on syytä tehdä lastensuojeluilmoitus ja milloin on hyvä konsultoida ensin poliisia.

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEN KUVAUS

Kysyin työkavereiltani, olisiko ohjeet lastensuojeluilmoituksen tekoon hyödylliset.

Itse koin niin olevan ja sain tukea aiheeseen myös työyhteisöstäni.

Tein ohjeet luentojen materiaaleja hyödyntäen ja etsin lisätietoa myös netistä.

Kokosin mielestäni lastensuojeluilmoituksen tekoa varten tarvittavan tiedon yhteen ja esittelin työni työyhteisön palaverissa.

Kerroin kaikille mistä ohjeet jatkossa löytyvät.

Ohjeet otettiin työyhteisössäni hyvin vastaan ja oltiin tyytyväisiä siitä, että kaikki tärkeät puhelinnumerot löytyvät nyt samasta paikasta.

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

UUSIA OIVALLUKSIA JA IDEOITA

Mielestäni ohjeet lastensuojeluilmoituksen tekoa varten ovat hyödylliset meidän työyhteisöämme ajatellen. Ilmoituksia ei jouduta onneksi usein tekemään ja siksi se ei ole meille rutiinia. Välillä tilanteita kuitenkin tulee ja silloin ohjeistusta kaivataan.

Toteutukseni ei ollut kovinkaan luova, mutta halusinkin, että ohjeet ovat selkeät, asialliset ja helpot lukea. Tarvittava tieto löytyy nopeasti, eikä tarvitse lukea pitkiä tekstejä. Myös ajan tasalla olevat puhelinnumerot ovat mielestäni nyt yhdessä paikassa eikä niitä tarvitse etsiä.

Toivon ohjeen hyödyttävän, jos lastensuojeluilmoituksen tekoon nousee tarvetta. Selkeät ohjeet erilaisten poikkeustilanteiden varalle ovat hyödyllisiä.

7) Lastensuojeluilmoituksen tekeminen

PIA WELIN

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Meidän varhaiskasvatusyksikkömme on reilu 100 paikkainen, 6 ryhmän yksikkö.

Työyhteisömme toive oli selkeille yksinkertaisille ohjeille kuinka lastensuojeluilmoitus tehdään, milloin tehdään ja mihin tehdään.

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEN TAUSTA JA TAVOITE

Talonkokouksessa kerroin työyhteisössäni tästä koulutuksesta sekä tulevasta tehtävästä.

Kysyin onko heillä toiveita mistä tehtävän teen ja he kertoivat että kaipaavat meidän taloon selkeitä yksinkertaisia ohjeita kuinka lastensuojeluilmoitus tehdään, milloin tehdään ja mihin tehdään.

Tarkoituksena oli että kaikki osaisivat ilmoituksen tehdä.

Työyhteisössämme on myös maahanmuuttaja taustaisia henkilöitä joten toive oli hyvin yksinkertaisille, helpoille ohjeille ja että ne olisivat henkilökunnan huoneessa näkyvällä paikalla esillä.

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEN KUVAUS

Käytännön toteutuksena tein henkilökunnan huoneeseen pienen oppaan PowerPoint ohjelmalla lastensuojeluilmoituksen tekemisestä sekä A4 kokoisen ohjeistuksen jossa vaihevaiheelta kerrotaan kuinka ilmoituksessa edetään ja tämä laminoitiin seinälle jossa se on koko henkilökunnan nähtävillä.

Ohjeistuksessa näkyvät myös tärkeät numerot yhteystiedot.

Lisäksi esihenkilön kanssa sovimme että talonkokouksessa kerron henkilöstölle PowerPoint esityksen pohjalta lastensuojeluilmoituksen tekemisestä. Varasimme kokouksesta aikaa tähän.

UUSIA OIVALLUKSIA JA IDEOITA

Toteutus onnistui mielestäni ihan hyvin.

Oli kiva tehdä tehtävää niin että koko työyhteisö hyötyy koulutuksesta ja on tehtävässä mukana sekä että he kertovat mitä haluavat, mille on tarvetta, mistä myös he haluavat lisää tietoa.

Aiheen innoittamana meillä oli erittäin hyvää keskustelua työyhteisössä PowerPoin esitykseni jälkeen.

Aihe on tällä hetkellä meille aika uusi ja ajankohtainen.

Pohdimme että tarvitsisimme jonkinlaista koulutusta koko työyhteisölle tästä aiheesta.

Ehdotimme esihenkilölle olisiko tämä ehkä ensi syksynä jopa osa kehittämispäivän antia että jos saisimme ulkopuolisen kouluttajan paikalle koska tarvetta tuntuu olevan.

8) Materiaalia vauvaryhmän vanhemmille

TEKIJÄ: SARI KASPER

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Tässä posterissa on materiaalia perhetuvan vauvaryhmän vanhemmille, sekä toimintatuokiolle.

1. VARHAISEN VUOROVAIKUTUKSEN JA KIINTYMYSSUHTEN MERKITYS LAPSEN ENSIMMÄISENÄ VUOTENA

Varhaisella vuorovaikutuksella sekä kiintymyssuhteella on suuri ja tärkeä merkitys lapsen aivojen toiminnan kehitykseen eli toiminnallisiin rakenteisiin. Varhaisella vuorovaikutuksella tarkoitetaan vanhemman ja lapsen yhdessä koettua tekemistä sekä kokemuksia, eli syntyy kiintymyssuhde.

Kiintymissuhde on pohjaa turvallisuuden tunteelle sekä hyvälle kasvulle ja kehitymiselle, ns. minäkuva kehittyy. Lapsen tutustumalla syntyy vanhemmalle kyky oppia tulkitsemaan viestejä sekä vastaamaan niihin. Herkkyys on kykyä huomata lapsen viestit ja vastata niihin. Näin suhde lapseen vahvistuu ja vanhempi voi nauttia suhteesta lapseensa sekä olla saatavilla. Lapselle tulee myös tunne, että ympäristö on luotettava ja vanhempi ymmärtää häntä.

Pieni lapsi ei tarvitse mitään erityisiä leikkejä, enemmänkin melko yksinkertaisia ja leikin tuttuja toistoja. Pääasia että vanhempi luottaa itseensä ja miten hän haluaa lapsensa kanssa olla. Ensimmäisellä vuodella on tässä siis iso merkitys.

Kuva: Unsplash.com

2. PIENEN LAPSEN KANSSA VUOROVAIKUTUSTA VAHVISTAVIA LEIKKEJÄ / TUOKIOITA VANHEMMILLE

Tuokio pienille

Aloitetaan ottamalla lapsi syliin tai lapsi laitetaan makuulle lattialle. Otetaan lapseen katsekontakti ja jutellaan lapselle, odotellaan lapsen reaktiota, (muistetaan malttaa). Käytetään eleitä, ääntelyä sekä ilmeitä rohkeasti. “Kukkuu leikki” alkuleikkinä. Leikissä vanhempi peittää kasvot käsillään ja on piilossa pienen hetken. Vanhempi kurkistaa käsien takaa sanomalla “kukkuu”. (taaperoikäinen lapsi osaa jo matkia ja piiloutuu itsekin “käsiensä” piiloon).

Loruttelua (otetaan liikkeet mukaan loruun, potkuttelu lapsen jaloilla, rummutetaan käsillä, silitellään tai körötellään.

Lausutaan loru esim:

Hiiri huttua keittää (pyörivä liike lapsen kämmeneen tai vatsaan).

Hännällensä hämmentää (silytyks ylös alas).

Kuonollansa maistaa (etusormella “koputus”).

Antaa tälle (kosketaan sormeen tai jalkaan).

Antaa tälle (kosketaan sormeen tai jalkaan).

Antaa tälle (kosketaan sormeen tai jalkaan).

Antaa tälle (kosketaan sormeen tai jalkaan).

Vaan tälle ei ollenkaan (kosketaan sormeen tai jalkaan).

Oi, puuro loppui.

Sitten hiiri lähtee vettä hakemaan kipittää ja hyppää kivelle (kutitetaan rannetta).

Hyppää kannolle (kutitetaan nenää).

Sieltä se kaivo löytyi (kutitetaan kainaloon).

Lopuksi halataan lasta.

Silmä, silmä, nenä, suu...poski, poski ja leukaluu.
Käsi, käsi, masu ja napa.. jalka, jalka ja varpaat.
Silmä, silmä, nenä ja suu- sinuun äiti/isä rakastuu!
(Lausutaan loru ja käydään samalla kehonosat läpi)

Kuva: Unsplash.com

2. JATKUU...

Tanssi (vauvat tykkäävät liikkeen rytmistä).
Lasta voi hyppyyttää, keinuttaa sekä nostella hänen ikäänsä sekä kehonhallintaansa sopivalla tavalla.

Laulu

Hämä hämähäkki, Pyörät ne pyörivät ympäri, Pienet sammakot, Pupuperhe laulu ym. (Lauluihin voi liittää liikkeitä ja muistetaan että lapsi rakastaa vanhemman ääntä).

Loppurentoutus

Rauhallista musiikkia tai laulua. Lapsi voi olla sylissä ja vanhempi keinuttaa, tai lapsi makoilee lattialla ja hiljaa silitellään lasta.

Muita yhteisiä puuhia vanhemmille pienen lapsen kanssa:

Vauvojen sose tai marjamaalaus: Suojataan lattia ja paperi sen päälle. Paperille mustikoita tai muutama lusikka sosetta.

Vauva saa rauhassa tutustua "väreihin" ja ihmetellä niitä.

Temppuilu kuten hypyttely, nostot, keinumiset ym. (kehittää luottamusta).

Pallon pyörittäminen ja rakennusleikit palikoilla.

Sadun sekä lorujen lukeminen (tukee kielellistä kehitystä).

Kuva: Unsplash.com

HYVÄN VUOROVAIKUTUSSUHTEEN LUOMISEEN JA VAHVISTAMISEEN EI TARVITA ERITYISIÄ TAITOJA

Yhteiset hetket kuten ruokailu, kylvetys, ulkoilu, nukkumaan laittaminen, lohduttaminen, sylittely sekä muut arjen asiat joita koetaan yhdessä elämisessä, tukee varhaista vuorovaikutusta sekä kiintymissuhdetta.

Hyvä vuorovaikutus lapsen kanssa ei siis tarvitse mitään erityisiä taitoja. Rakkaus ja turvallinen tavallinen arki, sen tutut rutiinit, kuten ruoka, uni, puhtaus, ulkoilu, antavat hyvän perustan lapsen kasvulle tuleviin vuosiin.

Kuva: oma

9) Monimuotoiset perheet varhaiskasvatuksessa

TEKIJÄ: MILLA RONKAINEN

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Varhaiskasvatuksessa on paljon monimuotoisia perheitä. Halusin kerätä ajatuksia ja käytäntöjä mitä henkilöstön on otettava huomioon monimuotoisia perheitä kohdatessa ja lapsia hoitaessa.

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEN TAUSTA JA TAVOITE

Tavoitteena palauttaa mieleen, kuinka monimuotoisista perheistä meillä on asiakkaita ja kuinka kohdata asiakkaina olevat lapset ja heidän vanhemmat/hoitajat ammattitaidolla.

Tehtävää varten haastattelin Oulun Kaupungin varhaiserityisavustaja/projekti koordinaattori Minna Rossi-Salow`ia. Haastattelun sisältö ja kysymykset koskivat moninaisten perheiden tyytyväisyyttä Oulun kaupungin päiväkodeissa. Myös päiväkodista tarjottavan perhetyön mahdollisuutta perheille mietittiin. Tämä on suurelta osin resurssi kysymys ja perheille tarjottava perhetyö alkaa enemmänkin perheen sisäisten haasteiden kuin päiväkodissa olevien ongelmien osalta.

Kuva: unsplash.com

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEN KUVAUS

Lähdin miettimään monimuotoisia perheitä ja miten nämä näkyvät meillä varhaiskasvatuksessa. Anna Moringin (2023) luennon pohjalta laitoin paperille erilaisia perheitä ja niiden alle mietin mitä asioita henkilöstön on otettava huomioon perheitä ja lapsia kohdatessa.

Valmiin työn esittelin sitten työpaikkani työkavereille tiimipalaverissa. Muutamia kohtia muutettiin ja pohdittiin yhdessä. Kävimme työpaikalla hyviä keskusteluja asiakkaista, sekä entisistä ja nykyisistä ja mietimme ammattitaitoamme.

Kaikki olimme sitä mieltä, että lapset voivat tulla nykyään niin erilaisista perheistä, että meillä henkilökunnalla oltava hurjasti herkkyyttä ja ammattitaitoa kohdata kaikki arvokkaasti.

Kuva: unsplash.com

MONIMUOTOISET PERHEET

SATEENKAARI PERHEET

- Perheen omia arvoja ja näkemyksiä kunnioitettava
- => Tiedotettava koko lasta/lapsia hoitavaa henkilöstöä
- Ei tehdä numeroa lapsen perheen tilanteesta
- Tarvittaessa keskustellaan lapsiryhmän kanssa, jos herää kysymyksiä.

LAPSIKUOLEMA PERHEET

- Jos lapsi ollut päiväkodissa, tuetaan perhettä menetyksessä ja surussa ohjaamalla tarvittaessa oikean avun piiriin.

LESKIPERHEET

- Tuetaan yksin jäänyttä vanhempaa vanhemmuudessa.
- Tarvittaessa keskustellaan lapsiryhmän kanssa, jos herää kysymyksiä/ihmettelyitä lasten keskuudessa.

UUSPERHEET

- Huomioidaan perheenjäsenten keskinäiset suhteet => jokainen on yhtä tärkeä.

YHDEN VANHEMMAN PERHEET

- Vanhempaa tuettava vanhemmuudessa.
- Syrjäytymisen vaara, lapsella ei välttämättä ole niin paljon lapsikontakteja kuin muilla perhemuodoilla.
- Vaarana on, että vanhempi uupuu, jos tukiverkosta ei ole.

ADOPTIOPERHEET

- Lapsi voi olla eri kulttuuritaustasta
- Lapsen taustat otettava huomioon; mahdollinen uskonto.
- Lapsiryhmän kanssa keskustelua erilaisuudesta, jotta vältetään kiusaamiselta.

KAHDEN KULTTUURIN PERHEET

- Näitä on nykyään paljon.
- Henkilökunnalla oltava aiempaa enemmän valmiuksia kohdata eri kulttuureja.
- Työnantaja kouluttaa kielten opiskeluun?

VAMMAIS-ERITYISLAPSI PERHEET

- Lapsi voi olla integroitu normi lapsiryhmään, mahdollinen avustaja.
- Muiden lasten kanssa huomioitava ryhmään kuuluvuus, jotta ei tule esim. kiusaamista.
- Tuetaan kaverisuhteisiin.

MONILAPSIPERHEET

- Lapset voivat olla samassa ryhmässä, hyvä/huono?
- Lasten erityispiirteet, luonne-erot ja kehitystasot otettava huomioon.
- Jokaisella lapsella oma vasu ja keskustelut.
- Pyritään siihen, ettei "vedetä yhteen" näiden perheen lasten kuulumisia vaan kerrotaan jokaisesta lapsesta yksilönä.

SIJAISPERHEET

- Lapsen elinpiiri muu kuin ydinperhe omien vanhempien kanssa.
- Huomioidaan tiedonsaanti oikeudet => tiedotetaan päiväkodin henkilöstöä.
- Voi olla, että lasta ei saa luovuttaa biologisille vanhemmille
- => tiedotetaan päiväkodin henkilöstöä.

UUSIA OIVALLUKSIA JA IDEOITA

Uusia oivalluksia ja ideoita
Tehtävää tehdessäni tein havainnon, miten monimuotoisia valmiuksia henkilökunnalla on oltava, jotta kaikki perheet voidaan kohdata tasa-arvoisesti.

Mielestäni varhaiskasvatuksen henkilöstölle ei saada riittävästi koulutuksia, juuri kohdennettuna monimuotoisten perheiden kohtaamiseen.

Ilahduttavaa oli huomata, että päivähoidon henkilöstöllä on kuitenkin näitä taitoja olemassa ja henkilökunta laittaa ammattitaitonsa peliin tilanteissa kuin tilanteissa ennakkoluulottomasti.

Kuva: unsplash.com

10) Pesarapuuttuminen osana yhteisöllistä oppilashuoltoa esiopetuksessa

JENNI VUORINEN

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Kiusaamisen kitkeminen ja ennaltaehkäisy pienimpiinkin tilanteisiin puuttumalla ja yhdessä lasten kanssa näistä tilanteista keskustelemalla on tehokas keino tukea lapsen ja koko lapsiryhmän tunne- ja kaveritaitoja sekä hyvinvointia.

TAUSTA JA TAVOITE

Salon kaupunki on saanut valtion erityisavustuksen esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen vuosille 2022–2023, ja se on tarkoitettu esi- ja perusopetuksen tasa-arvoisuuden, yhdenvertaisuuden ja lähikouluperiaatteen sekä inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistamiseen. Valtionavustuksella edistetään oppimista, hyvinvointia ja vuorovaikutusta sekä oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä ja riittävän varhaista tukea. Kaupunki on palkannut hankkeen avulla vo sosionomin, joka toimii kiinteässä yhteydessä yhteisöllisen oppilashuollon kehittäjänä.

Erityisavustus yhteisöllisen opiskeluhuollon vahvistamiseen ja kehittämiseen

Esi- ja perusopetuksessa pyritään kehittämään yksikköjen toimintakulttuuria luomalla häirintää ehkäisevää ja myönteistä vuorovaikutusta vahvistavaa ilmapiiriä. Työrauhan ja turvallisuuden tunteen vahvistamisen menetelmät sekä tunne- ja kaveritaitojen harjoittelu on keskiössä. Esiopetuksessa on tavoitteena saada Pesarapuuttumisen malli osaksi jokaisen yksikön toimintaa. Esi- ja perusopetuksessa kehitetään työrauhaa ja positiivisia käyttäytymismalleja tukevaa toimintaa.

Tehtävän tavoitteena on vahvistaa tiimin käyttöön tuotua Pesarapuuttumisen mallia niin, että jokainen tiimin jäsen tietää mitä se tarkoittaa, mihin tilanteisiin puututaan, miten tilanteissa toimitaan ja miten perehdytetään myös sijaiset toimimaan johdonmukaisesti tiimin mallin mukaan.

Integroidussa erityisryhmässä sosiaalisia taitoja harjoitellaan monella tapaa päivittäin, mutta kavereiden kanssa tulee väistämättä monenlaisia hankaliakin tilanteita eikä kiusaamiseltakaan ole välttytty. Yksittäisten lasten tukitoimien jatkuvan muokkaamisen ja tehostamisen sijaan pyrimme toimintakaudella 2022-2023 ryhmän esioppilaiden yhteisölliseen tukemiseen ja taitojen harjoitteluun koko esiopetusryhmän kesken.

Pisarapuuttuminen on malli, jossa pieniinkin ikäviin, ryhmässä tapahtuviin tilanteisiin eli "pisaroihin" puututaan heti. Integroidun erityisryhmän lapsilla saattaa olla haasteita niin ympäristön kuin sosiaalisten tilanteiden hahmottamisessa, kaveritaidoissa, syy-seuraussuhteiden tai tunnetilojen ymmärtämisessä, joten malli sopii ryhmän käyttöön erityisen hyvin. Ikävät tilanteet puretaan ja käydään läpi kaikkien siinä olleiden lasten kesken, uhreja tai syyllisiä etsimättä, tunteita tunnistamalla ja empatiakykyä kehittämällä. Ryhmän kesken tehdyillä sopimuksilla opitaan, miten omaa toimintaa voi tarkastella ja muuttaa, jotta seuraavalla kerralla ikäviä tilanteita voidaan ennaltaehkäistä ja muistijälki *miten tulee toimia* jäisi lasten mieleen. Positiivisella, rauhallisella ja sensitiivisellä otteella hankalien tilanteiden ja tunteiden käsittelystä tehdään lapsille helpompaa, tunnetaitojen harjoittelu jatkuu osana arkea ja kannustus ja keuhut auttavat pysymään positiivisena. Keskusteluissamme on aikuisen sijaan saattanut olla mukana tunnepupu, jolle juttelu on joskus helpompaa kuin aikuiselle.

Tunnepupu Pippa auttaa juttelemaan vaikeista tunteista.

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

<p>1.</p> <p>MITÄHÄN TÄSSÄ TAPAHTUI?</p>	<p>Mitähän tässä tapahtui?</p> <p>Pohdi, sanallista, kuuntele. Älä nimeä ketään uhriksi, syylliseksi, tai kiusaajaksi. Sanoita myönteisesti myös ikävästi toimineen lapsen taustalla oleva tarve, kuten halu hauskuuttaa tai päästä leikkiin mukaan.</p>
<p>2.</p> <p>MILTÄ SE MAHTOI TUNTUA?</p>	<p>Miltä se mahtoi tuntua?</p> <p>Anna kaikkien puhua. Kaikki tunteet ja ajatukset ovat OK. Tilanteen voi jokainen kokea eri tavalla. Kuuntele kaikkia.</p>
<p>3.</p> <p>OLIKOHAN SE KAIKISTA KIVAA TAI REILUA?</p>	<p>Olikohan se kaikista kivaa, oikein tai reilua?</p> <p>Pohdi tapahtumaa kaikkien kannalta. Kuuntele lapsia. Kerro, että jostain lapsesta tapahtuma voisi tuntua kurjalta. Älä nimeä ketään.</p>
<p>4.</p> <p>SOVITAANKO ETTEI ENÄÄ TEHDÄ NIIN?</p>	<p>Sovitaanko ettei enää tehdä niin?</p> <p>Pohdi, mihin kurjat tunteet ja tilanteet voivat johtaa. Emme halua, että ketään alkaa pelottaa tulla mukaan tai olla oma itsensä.</p>

AJATUKSIA PISARAPUUTTUMISESTA JA OHJAUSPERIAATTEISTA

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Tärkeintä kaikenlaisissa yllättävissä, tunteita herättävissä tilanteissa on pysyä itse rauhallisena aikuisena. Omalla olemuksella, lämpimällä ja ymmärtävällä lähestymistavalla, äänensävyllä, ilmeillä ja eleillä on valtava vaikutus siihen miten lapset vastaanottavat viestin, ja miten he itse osallistuvat keskusteluun. Kun ei keskustellakaan siitä kuka teki mitä teki ja miksi teki, vaan siitä millaisia tunteita kenellekin tuli, ymmärrys kiusaamisesta ja sen seurauksista on kehittynyt. Olemme tehneet ryhmän kesken lupauksia siitä miten emme halua toimia, ja toisaalta palkinneet lapsia spontaaneista, erityisen hyvin hoidetuista kaveritilanteista "10 pistettä ja papukaija" -merkeillä.

Pisarapuuttuminen on ollut erinomainen lisä tiimin ohjaustyökalupakkiin. Kun sen periaatteet ymmärtää ja sisäistää, ei se tunnu edes menetelmältä vaan luontevalta tavalla ratkaista ikäviä tilanteita ja konflikteja niin, että jokainen tilanteessa ollut lapsi tulee kuulluksi ja ymmärretyksi. Keneltäkään ei erikseen tivata anteeksipyyntöjä, joka on monelle lapselle vaikeaa, mutta lapsi huomaa että aidosti vuorovaikutuksessa keskustelemalla saa asiat sovittua, oppii sanoittamaan hankaliakin tunteita, empatiakyky kehittyy ja ryhmän me-henki kasvaa.

Tehostettua tai erityistä tukea saavien lasten kanssa eivät välttämättä tavalliset ohjauskeinot toimi, eikä aina edes haastavaan käytökseen tarkoitettut menetelmät ja kikkakolmoset, joten vaikeimmissa tilanteissa olemme unohtaneet tietyt peruseriaatteet kuten sen, ettei ikävää käytöstä saa palkita mukavalla tekemisellä. **Silloin kun vanhat keinot eivät toimi, on ammatillisesti virkistävää haastaa itsemme aikuisina ajattelemaan ja toimimaan uudella tavalla.** Pisarapuuttumisen mallin mukaisen tilanteen jälkeen olemme pyrkineet unohtamaan ikävät asiat heti, ja kääntämään lapsen huomion johonkin mukavaan tekemiseen ja rentoihin hetkiin, silittelyyn, sylittelyyn tai mukavista asioista höpöttelyyn. Näillä hetkillä on ollut valtava merkitys lapsen oman olon ja hyvinvoinnin kannalta, joka taasen näkyy koko ryhmälle tasaisempina päivinä ja hymyilevämpinä kasvoina. Tämä on parasta yhteisöllistä oppilashuoltoa, ja luulen että juuri nämä ihanat pötköttelyt, höpsöttelyt ja leffahetket rennosti porukalla ovat niitä, jotka jäävät positiivisina muistoina lasten mieliin.

11) Monikulttuurisuuden haasteet ja voimavarat varhaiskasvatuksessa

MAGDALENA NONCHEVA

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Johdanto.

Varhaiskasvatus on osa kulttuurisesti muuttuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa. Kulttuurinen monimuotoisuus nähdään voimavarana, mutta on myös monia haastavia tilanteita.

Varhaiskasvatuksen parissa työskentelemällä kohtaamme joka päivä kulttuurienvälistä monimuotoisuutta. Mielestäni olisi mukavaa, jos meillä olisi käsikirja, joka opastaisi meitä ja näyttäisi tärkeitä vaiheet kommunikoinnissa ja vuorovaikutuksessa eri kulttuureista tulevien vanhempien ja lasten kanssa.

Varhaiskasvatuksessa arvostetaan ja hyödynnetään monipuolista kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä yhteisön ja ympäristön kulttuurista, kielellistä ja ideologista monimuotoisuutta. Tämä edellyttää työntekijöiltä tietoa kulttuureista ja näkökulmista sekä kykyä nähdä ja ymmärtää asioita monesta näkökulmasta ja asettua toisen asemaan.

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEN TAUSTA JA TAVOITE

Päiväkodissa 50 % lapsista on ulkomaalaisia ja määrä kasvaa joka vuosi. On erilaisia tilanteita, joissa materiaalia tarvitaan käytettäväksi lasten ja perheiden kanssa kommunikoinnissa - esimerkiksi kun lapsi aloittaa päiväkodin ensimmäistä kertaa, varhaiskasvatussuunnitelmaa tehtäessä, erilaisina traumaattisina tai kriisiaikoina.

Idean tavoitteena oli, että materiaalit ovat sekä henkilökunnan käytössä että myös monikulttuuristen lasten vanhempien helposti ymmärrettäviä

Usein varhaiskasvatustyöntekijällä on tärkeä rooli varhaiskasvatuksen ikäisen lapsen perheintegroinnissa. Varhaiskasvatuksen työntekijöillä tulee olla tietoa ja yhtenäiset ohjeet työskentelyyn tilanteissa, joissa monikulttuurinen perhe aloittaa päiväkodin. Varhaiskasvattajat tarvitsevat usein uusia menetelmiä tasa-arvon ja perheen osallistumisen toteuttamiseksi.

Kokoamamme kansioon oli materiaalia, joka tukee kulttuurisesti muuttuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa.

Varhaiskasvatuksessa arvostetaan ja hyödynnetään monipuolista kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä yhteisön ja ympäristön kulttuurista, kielellistä ja ideologista monimuotoisuutta. Keräsimme päiväkodin lasten puhumien eri kielten mukaan ja kehitimme ruokaan ja eläimiin liittyviä materiaaleja.

Henkilökunnalla tulee olla tietoa kulttuureista ja näkökulmista sekä kykyä nähdä ja ymmärtää asioita monesta näkökulmasta ja asettua toisen asemaan.

Keskustelimme eri kollegoiden kanssa ryhmissä, mitä heidän mielestään oli tärkeää pitää kansiossa ja mitkä tiedot olivat tärkeitä.

Joka viikko oli uusia ideoita ja uusia asioita, joita kehitimme ja lisäsimme.

Kasvava monikulttuurisuus asettaa vaatimuksia ja haasteita varhaiskasvattajien omalle kasvulle ja toiminnalle sekä muuttuville yhteisöille.

Haasteena on sitoutua työskentelemään erilaisten lasten ja perheiden kanssa ja samalla tutkia omia arvojasi ja maailmankuvaasi.

Jos varhaiskasvattaja kokee, että hänen täytyy oppia uutta koko ajan, kun vaatimukset kasvavat, tämä tunne voi muuttua stressaavaksi ja ylivoimaiseksi aiheuttaen riittämättömyyden tunteita. Siksi tehtävämme tavoitteena oli erilaisten materiaalien avulla vähentää varhaiskasvatuksen haasteita - varhaiskasvatuksen arkeen liittyvät, eri äidinkielten tukeminen, tulkin tarpeeseen liittyvät asiat, mentalisaation liittyvät asiat, lastensuojelu.

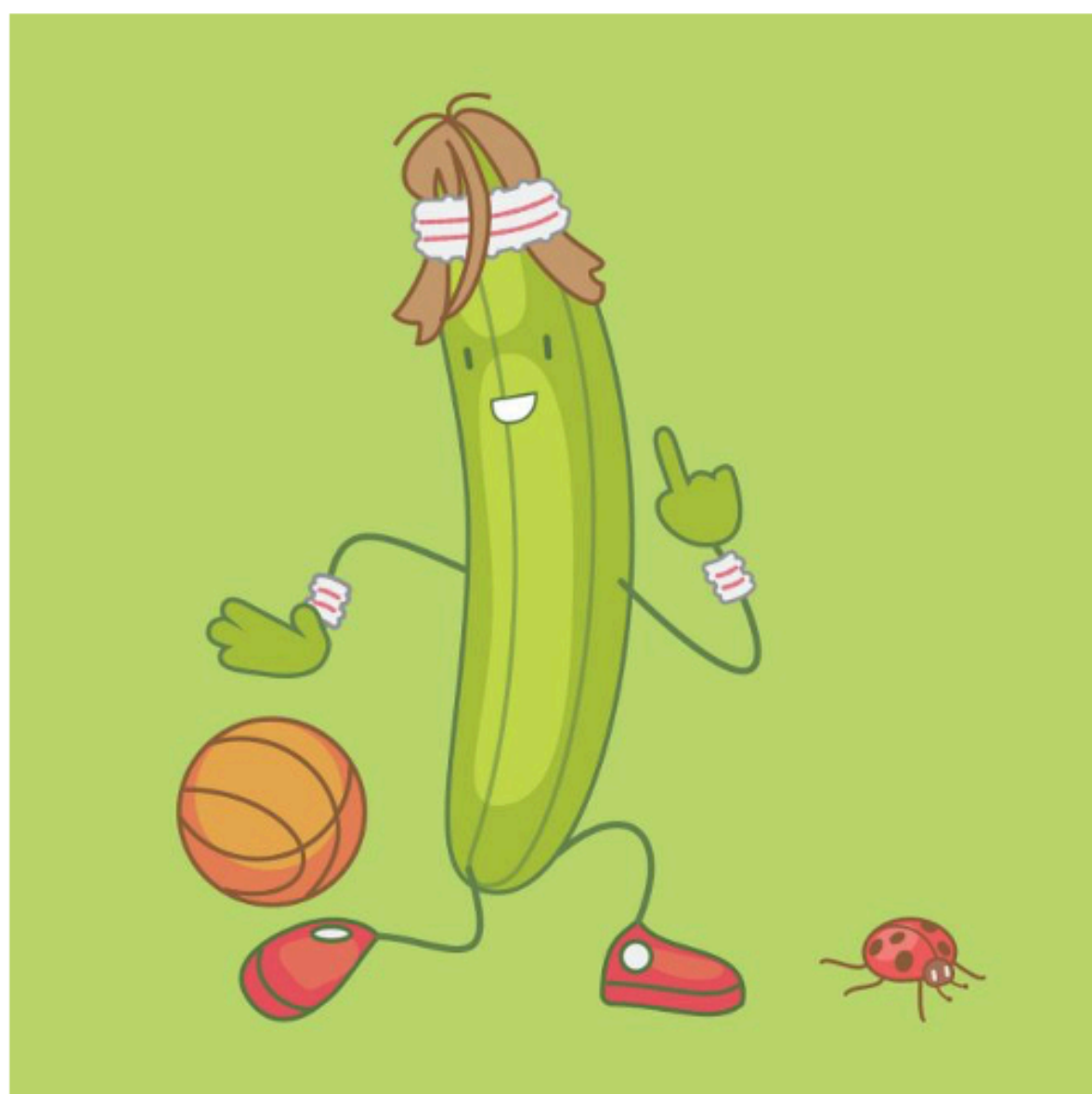
Työtoverit muista päiväkodeista kertoivat pitävänsä ajatuksesta, että monikulttuuristen perheiden kanssakäymiseen tarvittavat materiaalit löytyvät yhdestä paikasta.

	Suomi	Hyvää ruokahalua!
	Ruotsi	Smaklig måltid!
	Amerikka	Enjoy your meal!
	Viro	Naudi oma einet!
	Peru	¡Disfrute de su comida !
	Italia	Buon appetito!
	Kreikka	Καλή όρεξη! Kalí órexi!
	Vietnam	Ăn ngon miệng nhé!
	Intia	अपने भोजन का आनंद लें! apane bhojan ka aanand len!
	Turkki	Afiyet olsun!
	Kosovo	Të bëftë mirë!
	Kenia	Enjoy your meal!

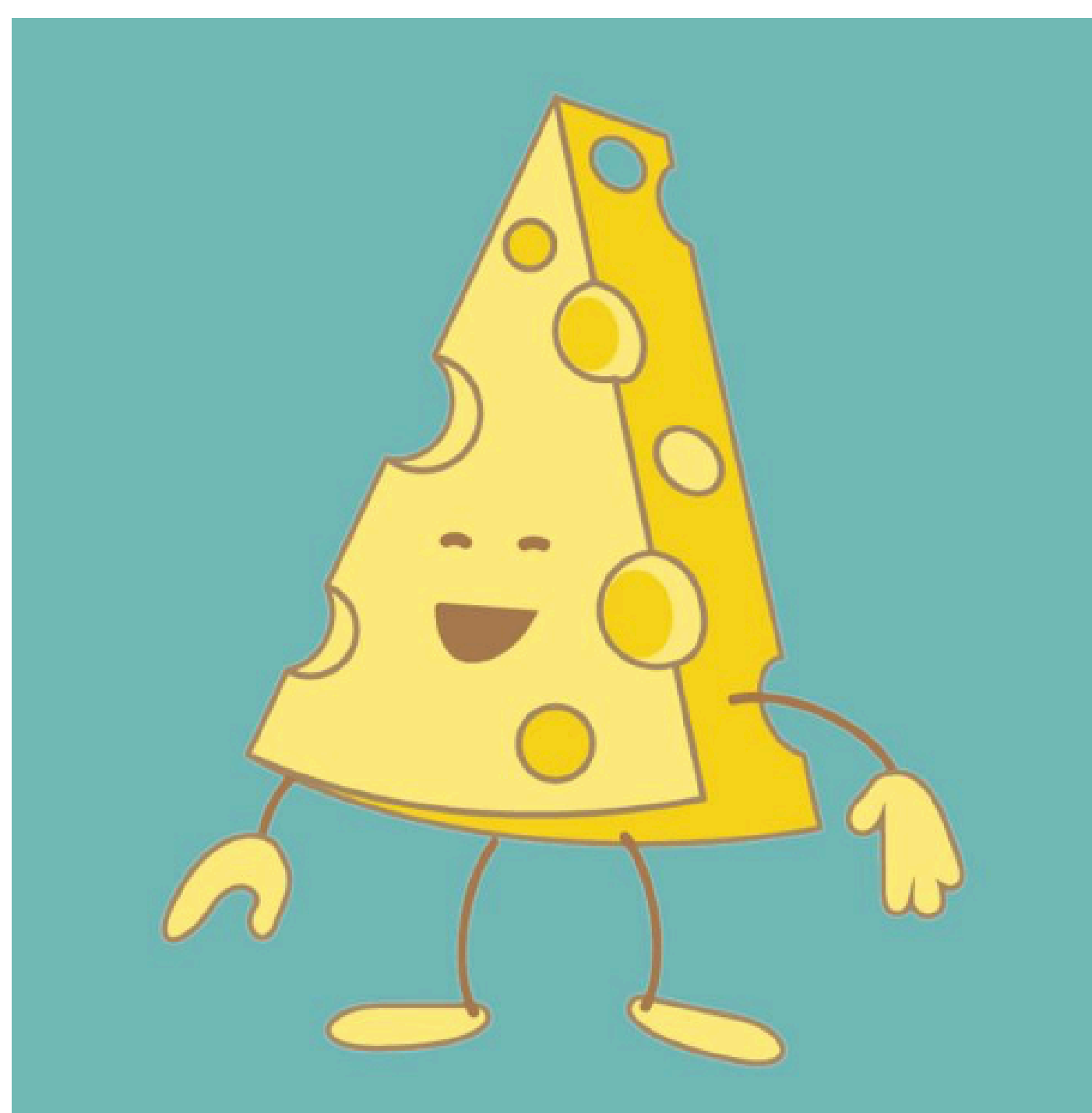

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Allu Luomu-Kurkonen

	Kurkku
	Gurka
	Cucumber
	Kurk
	Pepino
	Cetriolo
	Αγγούρι (Agúri)
	Dưa chuột
	खीरा (kakari)
	Salatalık

Kassu Kermajuusto

	JUUSTO
	OST
	CHEESE
	JUUST
	QUESO
	IL FORMAGGIO
	Τίρι
	PHO MAI
	पनीर (paneer)
	Peynir

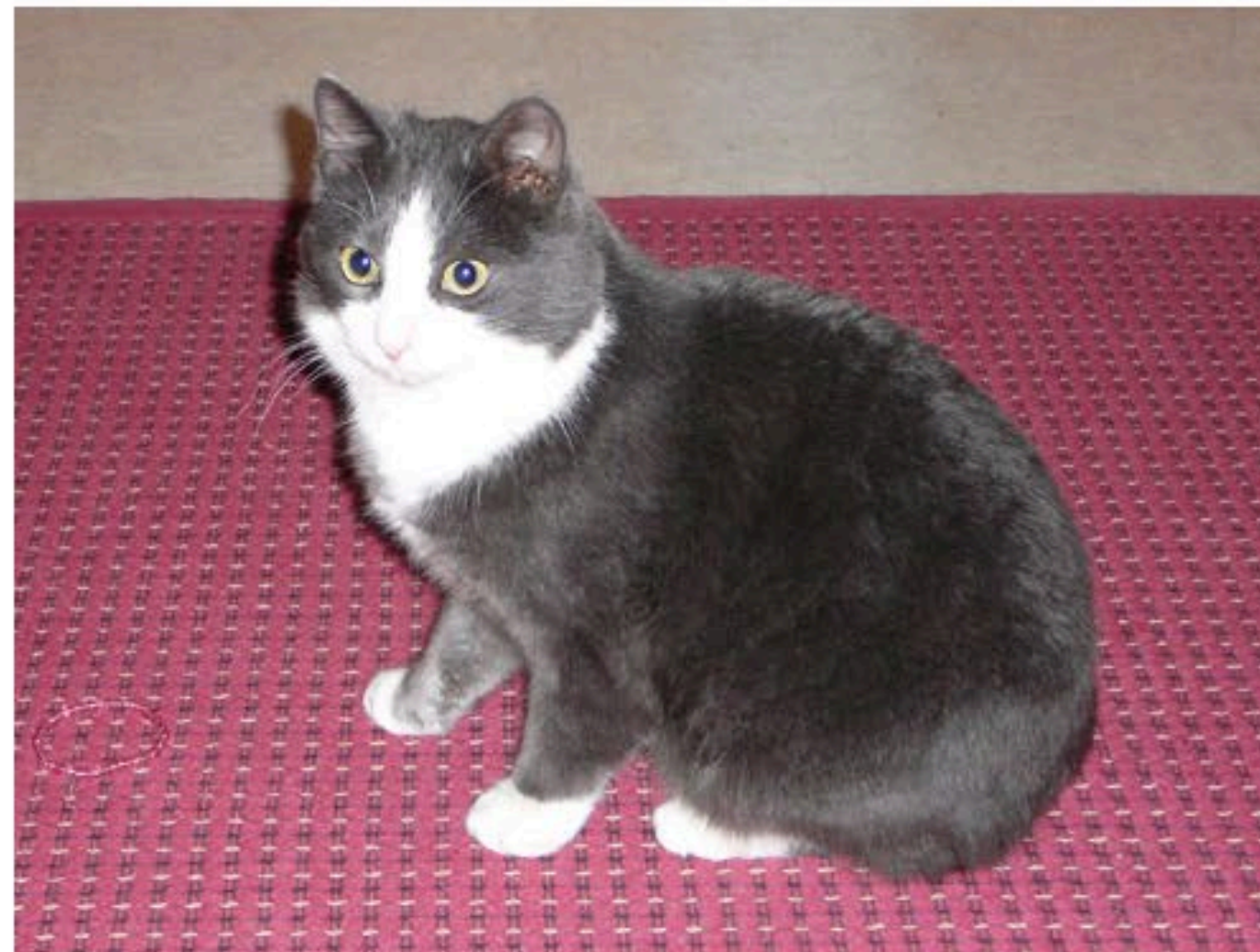

Turbo Terttunaattori

	Tomaatti
	Tomat
	Tomato
	Tomat
	Tomate
	Pomodoro
	Ντομάτα (Ntomáta)
	Cà chua
	टमाटर (tamaatar)
	Domates

Suomi	KOIRA
Englanti	DOG
Hindi	KUTTA-"BAU"
Tamil	NAAI-"<u>LOL</u>"
Vietnam	CON <u>CHÓ</u>
Kreikka	SKYLOS-"GUF"
Viro	KOER-"HAUH"
Venäjä	SOBAKA-"GAV"
Turkki	KÄPEK-"HAV"
<u>Albania</u>	QENI
<u>Espanja</u>	PERRO
<u>Bulgaria</u>	KUCHE-"BAU"

Suomi	KISSA
Englanti	KAT
Hindi	BILLI-"MIA-OU"
Tamil	PUURAI
Vietnam	CON MIO
Kreikka	GATA
Viro	KASS
Venäjä	KOT-"MJAU"
Turkki	KEDI-"MIAYV"
Albania	MACE
Espanja	GATO
Bulgaria	KOTE

12) Tukea työhön, apua tiedonhakuun

-Yhdessä, lapsen parasta ajatellen

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

TEKIJÄ: Jutta-Maria Neste

Tarkoituksena oli koota esikoulun sekä alakoulun opettajille ja henkilökunnalle tiivistetty muistio lasten ja perheiden kanssa tehtävän työn tueksi sekä helpottamaan tiedonhakua. Vanhemmille/huoltajille koostettiin oma palvelumuistio, eli mistä voi apua ja tukea hakea silloin, kun jokin asia huolestuttaa tai huoltaja kaipaa apua.

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEN TAUSTA JA TAVOITE

Erilaisia palveluita ja tietoa on tarjolla runsaasti, mutta valtava tiedon määrä ja hajaantuneet palvelut eri toimijoiden tarjoamina aiheuttavat helposti tunteen monimutkaisuudesta tuoden jopa turhautumista.

Opetus- ja kasvatustyön ohessa opettajat, ohjaajat ja muu henkilökunta niin varhaiskasvatuksessa kuin koulussa kohtaavat monimuotoisia perheitä ja perheitä erilaisissa elämäntilanteissa. Jotta ammattilaiset voivat toimia yhteistyössä perheiden kanssa on heillä oltava tietoa esimerkiksi erilaisista perhemuodoista ja kulttuurisista erityispiirteistä. Tämä auttaa luottamuksen rakentamisessa kodin ja varhaiskasvatuksen/koulun välillä. Perustyön rakenteet ja tukimuodot ovat yleensä selviä, mutta lisätieto oman työn tueksi vahvistaa ammatti-identiteettiä ja tukee myös työssä jaksamista.

Vanhemmille/huoltajille varhaiskasvatuksen ja koulun rakenteet tuntuvat usein monimutkaisilta järjestelmiltä, kun eri ammattilaisia, ammattiryhmiä ja tahoja on paljon. Hyvinvointialueiden myötä tieto palveluista ja yhteystiedoista on vielä osittain hajallaan eri paikoissa ja toiminnot joillain osa-alueilla vasta muotoutumassa. Palveluiden saavutettavuus voi tuntua hankalalta. Tiedonhaun polkujen tuominen tutuksi esimerkiksi eri nettisivuilta auttaa pysymään ajantasalla yhteystiedoista ja tarjolla olevista palveluista.

Kun erilaiset palvelut ja niitä tarjoavat tahot tuodaan näkyviksi voi tämä helpottaa asenteiden muuttumista myönteiseksi eri palvelumuotoja kohtaan. Tiedottamisen ja tiedonhaun opastamisen kautta voidaan perheitä osallistaa aktiivisiksi toimijoiksi. Hyvä yhteistyö mahdollistuu yhdenvertaisuuden ja luottamuksen kokemisen avulla.

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEN KUVAUS

Henkilökunnalle ja vanhemmille/huoltajille koostettiin omat muistiot. Henkilökunnalle muistio koostettiin oman työn tueksi ja tiedonhaun avuksi perheiden kanssa tehtävän yhteistyön näkökulmasta, lapsen hyvinvoinnin ollessa keskiössä. Vanhempien versiossa huomioitiin avun ja tuen polku siitä, kun nousee huoli tai tunne avuntarpeesta. Muistioista tehtiin kummallekin taholle ulkoasultaan kaksi versiota sisältöjen ollessa kuitenkin samat. Toinen on ulkoasultaan pelkistetympi ja helpompi tulostaa. (Muistiot työn lopussa.)

Henkilökunnan muistio voidaan esitellä ja käydä läpi esimerkiksi henkilökuntapalaverissa, joilloin mahdollisimman moni on mukana. Materiaali vain annettuna ilman esittelyä jää helposti monen muun esitteen kanssa pinoon. Muistioon tutustuttaessa nettisivujen esittely videotykin tms. kautta tutustuttaa aihepiiriin ja näin ollen sivuille on helpompi palata myöhemmin. Tietoa esiteltäessä myös helpommin huomaa, että joitain asioita mitä työssään voi kohdata, ei ole tullut ajatelleeksikaan. Tarkoituksena on lisätä tietoa myöskin moniammatillisen yhteistyön näkökulmasta, on helpompi ehdottaa perheelle esimerkiksi jotain palvelua, kun siihen on jollain tapaa itsekin tutustunut.

Vanhempien muistio voidaan esitellä esimerkiksi vanhempainillassa tai jossain muussa yhteisessä tapaamisessa. Näin taas tavoitellen sitä, että asiat saadaan esiteltä ja niihin on sen jälkeen helpompi palata itsenäisestikin. Lisäksi Wilma-järjestelmän kautta saatekirjeen kera voidaan tavoitella niitäkin vanhempia, jotka eivät yhteisiin tapaamisiin tule. Kun asioista puhutaan ääneen voidaan normalisoida avun hakemista ja pyytämistä.

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

TYÖN TUEKSI, Tiedonhaun avuksi

Monimuotoisetperheet.fi
→ Ammattilaisille
→ Monimuotoisten perheiden kohtaaminen:
• Adoptioperheet
• Sijaisperheet
• Yhden vanhemman perheet
• Uusperheet
• Monikkoperheet
• Sateenkaariperheet
• Kahden kulttuurin perheet
• Lapsen tai vanhemman kuoleman kohdanneet perheet
→ Ammattilaisen työn tueksi:
• **Monimuotoiset perheet koulussa -opas** opetusalan ja opiskeluhuollon ammattilaisille
• **Monimuotoiset perheet varhaiskasvatuksessa -opas** varhaiskasvattajille
• **Sanasto** käsitteiden avaamiseksi
• Mahdollisuus kysyä neuvoja

Romanomisio.fi
→ Tietoa romaneista
Romaniperheyden käsikirja, Veera-työmalli
→ luettavissa nettissä innokyla.fi

Vanhempainliitto.fi
→ Opettajalle
Koti, päiväkotia ja koulu -lapsen tärkeimmät kasvattajat
• Tietoa ja ideoita yhteistyöhön vanhempien kanssa
→ Vanhemmat -opettajan tärkein kumppani
→ Toimivan yhteistyön rakennuspaikat
→ Vanhempien osallisuus
→ Vanhempainliitot
→ Vanhempainliiton toiminta

MLL ml.fi
→ Ammattilaisille
• Varhaiskasvattajille
• Kouluille ja oppilaitoksille
• Ammattilaisten aineistot
Tietoa mm päiväkotia- ja koulurauhasta, mentaalisuudesta varhaiskasvatuksessa, lävitystapojen tukemisesta, kiusaamisen ehkäisemisestä.

Mieli ry mieli.fi
→ Lasten ja nuorten mielenterveys
→ Mielenterveystaidot varhaiskasvatuksessa
→ Mielenterveystaidot ala- ja yläkoulussa
→ Työelämän mielenterveys

mielenterveystalo.fi
→ Tietoa mm. nepsy-vaikeuksista, syömishäiriöistä

punainenristi.fi
→ Hae apua ja tukea
→ Tietopaketti
• kriisireaktioiden tunnistaminen
• **henkinen ensiapu -materiaali usealla kielellä**
• lapsen ja nuoren auttaminen kriisitilanteissa
Lapsen kriisin kohtaaminen ja tukeminen varhaiskasvatuksessa -sähköinen tietopaketti, **theseus.fi**

hotus.fi Näyttöön perustuva toiminta
→ **Lasten kaltoinkohtelun tunnistaminen**
→ Hoitosuosituksen lyhennelmä

hyvaep.fi
→ Perheiden palvelut
→ Perheiden asiakasohjaus
→ Lastensuojeluilmoitus ja sosiaalihuollon mukainen yhteydenotto
Ohjeet ja sähköiset lomakkeet lastensuojeluilmoituksen tekemiseen sekä perheen kanssa yhdessä tehtävään sosiaalihuollon mukaiseen yhteydenottoon.

KUN TUNTUU, ETTÄ NYT OLISI APU PAIKALLAAN

Kun jokin asia mietittävää, ota yhteyttä:
• esikouluopettajaan tai luokanopettajaan
• koulunjohtajaan/rehtoriin
• aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajaan
Viestillä tavoittaa **Wilman** kautta. **Puhelinnumerot** ovat koulun nettisivuilla, **Alavus.fi-Varhaiskasvatus ja opetus-Koulut**

Oppilaiden hyvinvoinnin tukena ovat myös
• koulunkäynninohjaajat
• erityisopettaja
• terveydenhoitaja
• koulukuraattori
• koulun perhetyöntekijä
• psykologi
• merkkari

Yhteystiedot:
Kuusioilina.fi-Hyvinvointi- ja sosiaalipalvelut-Perhepalvelut- Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Lastenneuvola (eskarit):
Kuusioilina.fi-Hyvinvointi- ja sosiaalipalvelut-Perhepalvelut- Lastenneuvola

Wilmassa voi laittaa viestiä erityisopettajalle, terveydenhoitajalle sekä koulukuraattorille ja koulun perhetyöntekijälle. Heidän yhteystietonsa myös koulun nettisivuilla.

Akuteissa/kriittisissä tilanteissa:
• Sosiaali- ja kriisipäivystys virka-ajan ulkopuolella
• päivystysnumero 044 470 0444
www.hyvaep.fi/palvelu/sosiaali-ja-kriisipäivystys

Turvakoti, Seinäjoki
• Auki vuoden jokaisena päivänä ympäri vuorokauden
• päivystysnumero 050 575 0541
Etelä-Pohjanmaan ensi- ja turvakotiyhdistys ry

www.kuusioilina.fi
→ Hyvinvointi- ja sosiaalipalvelut
→ Perhepalvelut
Yhteystiedot neuvolaan, asiantuntija- ja terapiapalvelut sekä perheneuvonta Osviittaa ja perhepalveluiden perhetyöhön

www.hyvaep.fi
→ Palvelut
→ Perheiden palvelut
Täältä tietoa kootusti eri palveluista hyvinvointialueella, esimerkiksi perhekoedeellisistä palveluista.

MLL ml.fi Vanhempainliitto
→ Tietoa ja tukea lapsiperheen arkeen

Muruset muruset.fi
→ Nettimummola
→ Tietoa vanhemmille -osiossa toiminnan esittely Nettimummolasta, jossa lapset ja nuoret voivat jutella tehtävään koulutettujen ikä-ihmisten kanssa

Väestöliitto väestöliitto.fi
→ Apua ja tukea -valikko
→ Nuoret, Poikien puhelin, Vanhemmat, Isovanhemmat, Maahanmuuttajat, Lisäuhde

Mieli ry mieli.fi
→ Tukea ja apua vaikeissa elämäntilanteissa
→ Lasten ja nuorten asioissa
→ Mieli ry:n kriisipuhelin päivystää 24h 09 2525 0111, puhelut ovat luottamuksellisia.

Yhdessä, aikuiset lapsen parasta ajatellen!

UUSIA OIVALLUKSIA JA IDEOITA

Lastu -Lasten suojelua ja tukea varhaiskasvatuksessa -koulutuksen myötä jo pitkään puheissa ja palaverissa esiin tullut ajatus yhteen paikkaan kerätystä informaatiosta vanhemmille/huoltajille sai lisän myös henkilökunnalle suunnatusta muistiosta oman työn tueksi.

Nyt luodut muistiot ovat ensimmäiset versiot ja koelukijoiden ja -tutustujien palaute oli positiivista. Varhaiskasvatuksen eli meidän koulussa esiopetuksen lisäksi mukaan luonnollisesti tuli myöskin alakoulu. Muistiot muokkautuvat tarpeen mukaan. Muistioista voi tehdä myös versiot, joissa mukana ovat puhelinnumerot, mutta se vaatii aktiivista päivittämistä ajantasalla pysyäkseen. Näin ollen polku, mistä ajantasaisen tiedon voi hakea, on merkityksellisempää. Muistioiden esittely on avainasemassa, jotta ne tulevat käyttöön myöskin arjen työssä.

Varhaiskasvatuksen ja koulun kentät ovat muutoksessa pyrkien vastaamaan nykyajan haasteisiin. Moniammatillisesta yhteistyöstä puhutaan paljon, mutta käsitys käytännön tasolla ja työssä jää usein melko ohueksi. Jatkuvat uudistukset voivat tuntua uuvuttavilta, eivätkä ammattilaiset saati vanhemmat aina pysy selvillä kuka, mitä ja missä voisi auttaa.

Lasten elinympäristö, perheiden tilanteet ja jaksaminen, erilaiset arjen haasteet muuttuvat ja vaihtelevat nyky-yhteiskunnassa. Tieto auttaa ammattilaisia tunnistamaan ilmiöitä ja reaktioita ja tätä kautta varhainen puuttuminen on mahdollista.

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Muistiot henkilökunnalle, oman työn tueksi

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

TYÖN TUEKSI, Tiedonhaun avuksi

Monimuotoisetperheet.fi
→ Ammatilliselle
→ **Monimuotoisten perheiden kohtaaminen:**

- Adoptioperheet
- Sijaisperheet
- Yhden vanhemman perheet
- Uusperheet
- Monikkoperheet
- Sateenkaariperheet
- Kahden kulttuurin perheet
- Lapsen tai vanhemman kuoleman kohdanneet perheet

→ Ammatillaisen työn tueksi:

- **Monimuotoiset perheet koulussa -opas** opetusalan ja opiskeluhuollon ammattilaisille
- **Monimuotoiset perheet varhaiskasvatuksessa -opas** varhaiskasvattajille
- **Sanasto** käsitteiden avaamiseksi
- Mahdollisuus kysyä neuvoja

Romanomissio.fi
→ Tietoa romaneista

Romaniperhetyön käsikirja, Veera-työmalli
→ luettavissa netissä innokyla.fi

Vanhempainliitto.fi
→ Opettajalle

Koti, päiväkotia ja koulu -lapsen tärkeimmät kasvattajat

- **Tietoa ja ideoita yhteistyöhön vanhempien kanssa**

→ Vanhemmat -opettajan tärkein kumppani
→ Toimivan yhteistyön rakennuspalikat
→ Vanhempien osallisuus
→ Vanhempainillat
→ Vanhempaintoiminta

MLL mieli.fi
→ Ammatilliselle
• Varhaiskasvattajille
• Kouluille ja oppilaitoksille
• Ammatillisten aineistot

Tietoa mm.päiväkotia- ja koulurauhasta, mentaalisesta varhaiskasvatuksessa, kaveritaitojen tukemisesta, kiusaamisen ehkäisemisestä.

Mieli ry mieli.fi
→ Lasten ja nuorten mielenterveys
→ Mielenterveystaidot varhaiskasvatuksessa
→ Mielenterveystaidot ala- ja yläkoulussa
→ Työelämän mielenterveys

mielenterveystalo.fi
→ Tietoa mm. nepsy-vaikeuksista, syömishäiriöistä

punainenristi.fi
→ Hae apua ja tukea
→ **Tietopakettit**

- kriisireaktioiden tunnistaminen
- **henkinen ensiapu -materiaali usealla kielellä**
- lapsen ja nuoren auttaminen kriisitilanteessa

Lapsen kriisin kohtaaminen ja tukeminen varhaiskasvatuksessa -sähköinen tietopaketti, **theseus.fi**

hotus.fi Näyttöön perustuva toiminta
→ **Lasten kaltoinkohtelun tunnistaminen**
→ Hoitosuosituksen lyhennelmä

hyvaep.fi
→ Perheiden palvelut
→ Perheiden asiakasohjaus
→ Lastensuojeluilmoitus ja sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto

Ohjeet ja sähköiset lomakkeet lastensuojeluilmoituksen tekemiseen sekä perheen kanssa yhdessä tehtävään sosiaalihuoltolain mukaiseen yhteydenottoon.

TYÖN TUEKSI Tiedonhaun avuksi

Romanomissio.fi
→ Tietoa romaneista
Romaniperhetyön käsikirja, Veera-työmalli innokyla.fi

Monimuotoisetperheet.fi
→ Ammatilliselle
→ **Monimuotoisten perheiden kohtaaminen:**

- Adoptioperheet
- Sijaisperheet
- Yhden vanhemman perheet
- Uusperheet
- Monikkoperheet
- Sateenkaariperheet
- Kahden kulttuurin perheet
- Lapsen tai vanhemman kuoleman kohdanneet perheet

Mieli ry mieli.fi
→ Lasten ja nuorten mielenterveys
→ Mielenterveystaidot varhaiskasvatuksessa
→ Mielenterveystaidot ala- ja yläkoulussa

mielenterveystalo.fi
→ Tietoa mm.nepsy-vaikeuksista, syömishäiriöistä

punainenristi.fi
→ Hae apua ja tukea
→ **Tietopakettit**

- kriisireaktioiden tunnistaminen
- **henkinen ensiapu -materiaali usealla kielellä**
- lapsen ja nuoren auttaminen kriisitilanteessa

monimuotoisetperheet.fi
→ Ammatillisen työn tueksi:

- **Monimuotoiset perheet koulussa -opas** opetusalan ja opiskeluhuollon ammattilaisille
- **Monimuotoiset perheet varhaiskasvatuksessa -opas** varhaiskasvattajille
- **Sanasto** käsitteiden avaamiseksi
- Mahdollisuus kysyä neuvoja

hyvaep.fi
→ Perheiden palvelut
→ Perheiden asiakasohjaus
→ Lastensuojeluilmoitus ja sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto

Ohjeet ja sähköiset lomakkeet lastensuojeluilmoituksen tekemiseen sekä perheen kanssa yhdessä tehtävään sosiaalihuoltolain mukaiseen yhteydenottoon.

Vanhempainliitto.fi
→ Opettajalle
• **Tietoa ja ideoita yhteistyöhön vanhempien kanssa**

MLL mieli.fi
→ Ammatilliselle
• Varhaiskasvattajille
• Kouluille ja oppilaitoksille
• Ammatillisten aineistot

hotus.fi Näyttöön perustuva toiminta
→ **Lasten kaltoinkohtelun tunnistaminen**
→ Hoitosuosituksen lyhennelmä

YHDESSÄ, LAPSEN, PARASTA AJATELLEN!

Muistiot vanhemmille/huoltaji lle

AMMATTIKORKEAKOULU

KUN TUNTUU, ETTÄ NYT OLISI APU PAIKALLAAN

Kun jokin asia mietityttää, ota yhteyttä:

- esikouluopettajaan tai luokanopettajaan
- koulunjohtajaan/rehtoriin
- aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajaan

Viestillä tavoittaa **Wilman** kautta. **Puhelinnumerot** ovat koulun nettisivuilla, **Alavus.fi-Varhaiskasvatus ja opetus-Koulut**

Oppilaiden hyvinvoinnin tukena ovat myös

- koulunkäynninohjaajat
- erityisopettaja
- terveydenhoitaja
- koulukuraattori
- koulun perhetyöntekijä
- psykologi
- merkkari

Yhteystiedot:

Kuusiolinna.fi-Hyvinvointi- ja sosiaalipalvelut-Perhepalvelut- Koulun ja opiskeluterveydenhuolto

Lastenneuvola (eskarit):

Kuusiolinna.fi-Hyvinvointi- ja sosiaalipalvelut-Perhepalvelut-Lastenneuvola

Wilmassa voi laittaa viestiä erityisopettajalle, terveydenhoitajalle sekä koulukuraattorille ja koulun perhetyöntekijälle. Heidän yhteystietonsa myös koulun nettisivuilla.

Akuuteissa/kiireellisissä tilanteissa:

- Sosiaali- ja kriisipäivystys virka-ajan ulkopuolella
  - päivystysnumero 044 470 0444
- www.hyvaep.fi/palvelu/sosiaali- ja -kriisipäivystys

Turvakoti, Seinäjoki

- Auki vuoden jokaisena päivänä ympäri vuorokauden
  - päivystysnumero 050 575 0541
- Etelä-Pohjanmaan ensi- ja turvakotiyhdistys ry

www.kuusiolinna.fi

- Hyvinvointi- ja sosiaalipalvelut
- Perhepalvelut

Yhteystiedot neuvolaan, asiantuntija- ja terapiapalvelut sekä perheneuvonta Osviitaan ja perhepalveluiden perhetyöhön

www.hyvaep.fi

- Palvelut
- Perheiden palvelut

Täältä tietoa kootusti eri palveluista hyvinvointialueella, esimerkiksi perheoikeudellisista palveluista.

MLL mll.fi Vanhempainnetti

- Tietoa ja tukea lapsiperheen arkeen

Muruset muruset.fi

- Nettimummola
- Tietoa vanhemmille -osiossa toiminnan esittely Nettimummolasta, jossa lapset ja nuoret voivat jutella tehtävään koulutettujen ikä-ihmisten kanssa

Väestöliitto vaestoliitto.fi

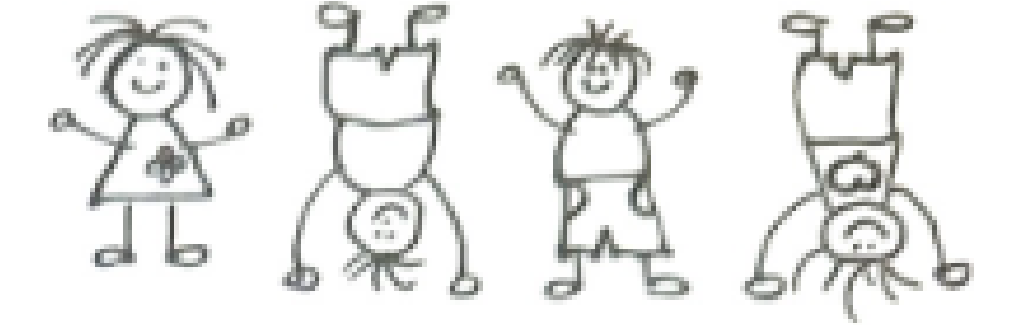
- Apua ja tukea -valikko
- Nuoret, Poikien puhelin, Vanhemmat, Isovanhemmat, Maahanmuuttajat, Parisuhde

Mieli ry mieli.fi

- Tukea ja apua vaikeissa elämäntilanteissa
- Lasten ja nuorten asioissa
- Mieli ry:n kriisipuhelin päivystää 24h 09 2525 0111, puhelut ovat luottamuksellisia.

Yhdessä, aikuiset lapsen parasta ajatellen!

YHDESSÄ, LAPSEN PARASTA AJATELLEN

Kun jokin asia mietityttää, ota yhteyttä:

- esikouluopettajaan tai luokanopettajaan
- koulunjohtajaan/rehtoriin
- aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajaan

Viestillä tavoittaa **Wilman** kautta. Henkilökunnan **puhelinnumerot** ovat koulun nettisivuilla, **Alavus.fi-Varhaiskasvatus ja opetus-Koulut**

www.kuusiolinna.fi

- Hyvinvointi- ja sosiaalipalvelut
- Perhepalvelut

Yhteystiedot neuvolaan, asiantuntija- ja terapiapalvelut sekä perheneuvonta Osviitaan ja perhepalveluiden perhetyöhön

www.hyvaep.fi

- Palvelut
- Perheiden palvelut
- Tietoa kootusti eri palveluista hyvinvointialueella, esimerkiksi perheoikeudellisista palveluista.

Oppilaiden hyvinvoinnin tukena ovat myös:

- koulunkäynninohjaajat
- erityisopettaja
- terveydenhoitaja
- koulukuraattori
- koulun perhetyöntekijä
- psykologi
- merkkari

Yhteystietoja:

Kuusiolinna.fi-Hyvinvointi- ja sosiaalipalvelut-Perhepalvelut-Koulun ja opiskeluterveydenhuolto

Lastenneuvola (eskarit): Kuusiolinna.fi-Hyvinvointi- ja sosiaalipalvelut-Perhepalvelut-Lastenneuvola

Wilmassa voi laittaa viestiä erityisopettajalle, terveydenhoitajalle sekä koulukuraattorille ja koulun perhetyöntekijälle. Heidän yhteystietonsa myös koulun nettisivuilla.

MLL mll.fi Vanhempainnetti

- Tietoa ja tukea lapsiperheen arkeen

Muruset muruset.fi

- Nettimummola, jossa lapset ja nuoret voivat jutella tehtävään koulutettujen ikä-ihmisten kanssa

Väestöliitto vaestoliitto.fi

- Apua ja tukea -valikko
- Mieli ry mieli.fi**
- Tukea ja apua eri elämäntilanteissa.
- Mieli ry:n puhelin päivystää 24h 09 2525 0111, puhelut luottamuksellisia.

Sosiaali- ja kriisipäivystys

- päivystysnumero 044 470 0444 (virka-ajan ulkop.)
- www.hyvaep.fi/palvelu/sosiaali- ja -kriisipäivystys

Etelä-Pohjanmaan ensi- ja turvakotiyhdistys ry

- päivystysnumero 050 575 0541 (24h)

13) Lapsi/perhe kriisissä – kriisitilanteiden ensiapupakki

TEKIJÄT / TYÖRYHMÄ: JUULI LAAKSO

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Jokainen varhaiskasvatuksen työntekijä kohtaa työurallaan väistämättä lapsen/lapsiperheen kriisejä eikä niiden kohtaamiseen voi koskaan olla valmistautunut tarpeeksi. Jokaisessa varhaiskasvatusyksikössä tulisi olla henkilöstölle jonkinlainen kriisitilanteiden ”ensiapupakki” ja tätä halusin lähteä työstämään omalle työpaikalleni keväällä 2023.

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEN TAUSTA JA TAVOITE

Jenni Weck-Näsen luento “Akuutti ja traumaattinen kriisi lapsiperheessä” kuunnellessani heräsi monta kertaa ajatus siitä, miksei työpaikallani ole minkäänlaista kriisitilanteiden “ensiapupakkia”. Jokainen varhaiskasvatuksen työntekijä joutuu väistämättä kohtaamaan lapsen/lapsiperheen kriisejä eikä niiden kohtaamiseen voi koskaan olla valmistautunut tarpeeksi. Tätä “ensiapupakkia” halusin lähteä työstämään omalle työpaikalleni, jotta kriisitilanteen kohdatessaan työntekijällä olisi tuekseen jotain konkreettista ohjeistusta.

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEN KUVAUS

Kokosin “Akuutti ja traumaattinen kriisi lapsiperheessä” -luennon ja siinä mainittujen hyödyllisten nettisivujen pohjalta ohjeistuksen työpaikalleni lapsen/perheen kriisin tunnistamiseen ja kriisiauttamiseen.

Halusin koota ohjeistuksen mahdollisimman lyhyeksi ja ytimekkääksi, jotta se on helposti ja nopeasti luettavissa akuutissa ja kiireellisessäkin tilanteessa.

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

UUSIA OIVALLUKSIA JA IDEOITA

Aijon jatkaa ohjeistuksen täydentämistä ja päivittämistä vielä myöhemminkin. Jo nyt on tullut mieleen paljon hyviä lisäyksiä. Esimerkiksi hyviä ja hyödyllisiä kirjavinkkejä eri aihepiireistä voisi koota ohjeistuksen loppuun. Näin työntekijän on helppo ohjeistusta lukiessaan koota vaikkapa lista kirjastosta lainattavia kirjoja varten tai kriisin kohdanneelle perheelle vinkattavaksi. Myös kaikki tärkeät puhelinnumerot voisi kirjata ohjeistukseen, jotta ne olisi helposti yhdestä paikasta löydettävissä ja hyödynnettävissä. Puhelinnumeroita tai muita yhteystietoja listatessa on kuitenkin tärkeä muistaa listan päivittäminen aika ajoin, jotta se pysyy ajan tasalla.

14) Kun lapsi kohtaa traumaattisen kriisin - opasvihkonen

TEKIJÄ: NIINA HJERP

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Posterissa esitellään lyhyesti kehittämistehtävä, jonka tuotoksena syntyi opasvihkonen varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Opas vihkosen tarkoituksena oli lisätä henkilöstön valmiuksia vastata traumaattisen kriisin kohdanneen lapsen tarpeisiin.

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEN TAUSTA JA TAVOITE

Idea käytännön toteutukseen lähti Jenni Weck-Näsen helmikuisesta luennosta “Akuutti ja traumaattinen kriisi lapsiperheessä”.

Lapsi viettää suuren osan päivästänsä varhaiskasvatuksessa, joten on tärkeää, että myös varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on keinoja vastata traumaattisen kriisin kohdanneen lapsen tarpeisiin.

Kehittämistehtävän tuotoksena syntyi vihkonen, johon on koottu tiiviiseen muotoon olennaisimpia asioita varhaiskasvatushenkilöstön työn tueksi tilanteissa, joissa lapsi on kohdannut traumaattisen kriisin.

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEN KUVAUS

Kehittämistehtävän tuotoksena syntyi opasvihkonen omaan työyhteisöön. Oppaan tarkoituksena on lisätä henkilöstön valmiuksia vastata traumaattisen kriisin kohdanneen lapsen tarpeisiin. Oppaaseen on koottu tiiviiseen muotoon olennaisin tieto ja käytännön ohjeita vuorovaikutukseen lapsen kanssa sekä keskusteluun perheen kanssa.

Oppaan lopusta löytyy lista käytetyistä lähteistä ja linkkejä sivuille, joista asiasta voi hakea lisää tietoa. Opas sisältää myös yhteystiedot niihin tahoihin, joihin perhettä voi tarvittaessa ohjata hakemaan lisää tukea.

Opas esiteltiin yksikkömme pedagogisessa palaverissa ja jaettiin sekä paperisena että sähköisenä versiona työyhteisölle. Palaverin aikana käytiin myös hyvää keskustelua aiheesta.

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

UUSIA OIVALLUKSIA JA IDEOITA

Kevät töissä yllätti kiireillään ja aloitin oppaan kokoamisen turhan myöhään. Tuntui, että myös sen kanssa tuli kiire. Näin jälkiviisaana olisi kokoaminen kannattanut aloittaa aiemmin, jolloin olisi itselläkin ollut enemmän aikaa perehtyä rauhassa tähän kiinnostavaan aiheeseen.

Työyhteisö otti opasvihkosen kiinnostuneena vastaan ja kokivat sen hyödylliseksi. Etenkin siitä näkökulmasta, että tieto on nyt nopeasti saatavilla ja toimintaohjeet kerrattavissa, mikäli akuutti kriisitilanne tulee työssä eteen.

Kaiken kaikkiaan tehtävä oli mielenkiintoinen ja lisäsi omaa tietoa asiasta. Koen, että ainakin omat valmiudet vastata traumaattisen kriisin kohdanneen lapsen tarpeisiin ovat vahvemmalla pohjalla kehittämistehtävän ansiosta.

15) Pohjois-Savon hyvinvointialueen perhepalvelut

TEKIJÄ: ALISA KANANEN

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEN TAUSTA JA TAVOITE

Uusien hyvinvointialueiden myötä perhepalveluiden tarjonta on uudistunut Pohjois-Savon alueella.

Ennen palveluihin liittyvä tieto löytyi Kuopion kaupungin omilta verkkosivuilta selkeästi kategorioittain. Nyt tieto on siirtynyt keskitetyksi Pohjois-Savon hyvinvointialueen omille verkkosivuille.

Itse ainakin koin, että tietoa on vaikeampi tästä syystä löytää, joten tein kootun tiedoston, joka on suunnattu niin työntekijöille kuin perheillekin, johon on kerätty kaikki palvelut, joita hyvinvointialueella tällä hetkellä tarjotaan perheille.

Tavoitteena on luoda selkeä kuva eri tasoisista perhepalveluista ja millaisissa tilanteissa palveluista voisi olla perheille hyötyä.

Esimerkkejä työkalun sivuista

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEN KUVAUS

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Olen itse kokenut aina vaikeana tuoda perheille esille, mitä palveluita heille on tarjolla meidän kunnassa ja usein heidät tulee vain ohjattua neuvolaan, josta osataan viedä asioita eteenpäin. Halusin siis tehdä työkalun, joka varmasti tulee käyttöön työntekijöille, sillä perheiden haasteet ovat valitettavasti yleistyneet (tai ne ainakin tuodaan esille) viime vuosina.

Työkalun kautta on helppo katsoa, mikä palvelu sopisi perheen tilanteeseen parhaiten ja sitten ohjata perheet suoraan palvelun pariin. Työkalusta löytyy myös ajantasaiset yhteystiedot eri palveluihin.

Työkalu löytyy sähköisenä päiväkodin Teamsistä, mistä jokainen ryhmä voi sen tulostaa itselleen käyttöön tai käyttää sitä vain sähköisessä muodossa, jossa myös suorat linkit eri palvelujen omille sivuille.

UUSIA OIVALLUKSIA JA IDEOITA

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Perhepalveluiden koontia tehdessäni yllätyin positiivisesti, kuinka iso osa palveluista on suoraan perheiden käytössä ilman välikäsiä eli perheet voivat olla suoraan yhteydessä tiettyyn tahoon, jos kokevat tarvitsevansa kyseistä palvelua.

Kuitenkin olen myös huolissani siitä, että vaikka palvelut ovat niin hyvin lähellä perheitä, niin saatavuus on heikkoa sillä jonot saattavat olla jopa puoli vuotta pitkiä. Olisi kiinnostavaa myös tietää onko saatavuudessa eroa, jos perhe ottaa itse suoraan yhteyttä palveluun kuin silloin jos perhe ohjataan esimerkiksi neuvolalääkärin toimesta palvelun pariin.

Olen myös huolissani siitä, että kunnassamme ei olla millään tavalla varhaiskasvatuksen puolella ainakaan tuotu esille miten hyvinvointialuemuutos vaikuttaa eri tahojen kanssa tehtävään yhteistyöhön, muuttuuko yhteystiedot/yhteydenpito, jne. Tässä olisi ehdottomasti ryhtiliikkeen aika, että henkilökunta pidettäisiin ajantasalla muutoksista!